

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN
İLKÖĞRETİM ÜÇÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
BAŞARISI VE TUTUMUNA ETKİSİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Yılmaz ZOBAR**

Enstitü Anabilim Dalı: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. M. Barış HORZUM

ŞUBAT – 2010

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN
İLKÖĞRETİM ÜÇÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
BAŞARISI VE TUTUMUNA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Yılmaz ZOBAR

Enstitü Anabilim Dalı: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Bu tez 04/02/2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr.

Ergün ÖZTÜRK

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr.

Mübin KIYICI

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr.

M. Barış HORZUM

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversitede ve başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Yılmaz ZOBAR

25.01.2010

ÖNSÖZ

Gelişen ve değişen dünyada eğitim sisteminde de çeşitli gelişmelerin yaşanması kaçınılmazdır. Bilgisayarın yaşamın her alanında kullanılması, öğrenme ve öğretim gelişmelerinde kendini göstermiştir. Bilgisayarların, eğitim teknolojisi içinde eğitim öğretim ortamında kullanılması bir gereklilik haline gelmiştir. Bilgisayar, eğitim ortamında etkin ve olumlu gelişmelerin oluşmasında önem kazanmıştır. Teknoloji uyarlamak, uygulamak ve sorunlara çözüm yolları aramak yönünde kullanılması eğitimde gelişim ve değişimler gerçekleştirmek için teknolojinin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bilgisayarla öğrenmede öğrencinin farklı yöntemlerle öğrenmesi olumlu gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Bilgisayar, bilişsel ve duyuşsal alanda öğrenmelere etki yaparak, öğrencinin motivasyonunu artırmış ve öz benliğinin gelişmesine destek vermiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mehmet Barış HORZUM'a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Yetişmemde katkıları olan tüm hocalarıma da minnettar olduğumu ifade etmek isterim. Ayrıca fedakârlıklarından dolayı değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

25.01.2010

Yılmaz ZOBAR

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
1.1. Türkçe Öğretimi.....	8
1.2. Türkçe Öğretimi ve Sorunlar.....	8
1.3. Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Yöntemler.....	10
1.4. İlköğretim Okulları Türkçe Öğretim Programı ile Kazandırılan Beceriler.....	10
1.5. Türkçe Öğretiminin Temel İlkeleri.....	12
1.6. Türkçe Öğretiminde Yazım Becerilerinin Geliştirilmesi ve Bilgisayar.....	12
1.7. Eğitim Teknolojisi.....	13
1.8. Öğretim Teknolojisi.....	15
1.9. Bilgisayarla Öğretim.....	16
1.9.1. Bilgisayar ve Okul Programı.....	19
1.10. Bilgisayar Destekli Öğretim.....	23
1.11. Bilgisayar Destekli Öğretimde Sınıf.....	24
1.11.1. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yapıldığı Sınıfta İletişim.....	24

1.11.2. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yapıldığı Sınıfta Etkinlikler.....	25
1.11.3. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yapıldığı Sınıfta Öğretim Araçları.....	25
1.12. Bilgisayarla Türkçe Öğretim Modelinin Kapsamı.....	26
1.13. Bilgisayar Destekli Programlarda Bulunması Gereken Özellikler Nelerdir?	30
1.14. Ders Yazılımları.....	31
1.14.1. Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımı Geliştirmede Temel Aşamalar.....	31
1.14.2. Özel Ders Yazılımları.....	32
1.14.2.1. Özel Ders Yazılımlarında Bilginin Sunulması.....	33
1.14.2.2. Özel Ders Yazılımlarında Grafik ve Canlandırmalar.....	35
1.14.2.3. Özel Ders Yazılımlarında Soru-Cevap.....	36
1.14.2.4. Özel Ders Yazılımlarında Cevabı Değerlendirme.....	36
1.14.2.5. Özel Ders Yazılımlarında Geri Bildirim.....	37
1.14.2.6. Özel Ders Yazılımlarında Kapanış.....	37
1.15. Eğitimde Bilgisayarların Kullanılmasının Yararları.....	38
1.16. Eğitimde Bilgisayarların Kullanılmasının Sınırlılıkları.....	40
BÖLÜM 2. YÖNTEM.....	42
2.1. Araştırma Modeli.....	42
2.2. Çalışma Grubu.....	42
2.3. Veri Toplama Araçları.....	42
2.3.1. Türkçe Başarı Testi.....	43
2.3.2. Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği.....	44

2.4. Verilerin Toplanması.....	46
2.5. Verilerin Analizi.....	46
BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUM.....	48
3.1. Türkçe Dersi Ön Test ve Son Test Başarıları.....	48
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	53
KAYNAKLAR.....	55
EKLER.....	60
ÖZGEÇMİŞ.....	89

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmanın Deneysel Deseni.....	42
Tablo 2: Deneysel ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Türkçe Dersi Öntest Başarı Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Tablosu.....	48
Tablo 3: Deneysel ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Türkçe Dersi Öntest ve Sontest Başarı Puan Ortalamaları ve Standart Sapmaları.....	49
Tablo 4: Deneysel İşlemler Öncesinden Sonrasına Değişimlere İlişkin İki Faktörlü ANOVA Testi Sonuçları.....	51
Tablo 5: Türkçe Dersi Tutum Puan Ortamları t-testi Sonuçları.....	52

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Bilgisayarlı Öğrenme Kaynakları.....	24
Şekil 2: Teknoloji Uygulanmasında Bir Multimedya İletişim Sistemi Mimarisi.....	27
Şekil 3: Eğitsel Yazılım Geliştirme ve Değerlendirme Aşamaları.....	32
Şekil 4: Saçılma Diyagramı Faktör Yapısı Şekli.....	45
Şekil 5: Öntest ve Sontest Puanları Arasındaki Değişim Grafiği.....	50

Tezin Başlığı: Bilgisayar Destekli Öğretimin ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin başarısı ve tutumuna etkisi

Tezin Yazarı: Yılmaz ZOBAR

Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Barış HORZUM

Tezin Tarihi: 04.02.2010

Sayfa Sayısı: VII(ön kısım)+59(tez)+24(ekler)

Anabilim Dalı: Bilgisayar Ve Öğrenme Teknolojileri Eğitimi

Bu araştırmanın genel amacı, Bilgisayar Destekli Öğretimin İlköğretim Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Türkçe başarılarına ve tutumuna etkisini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle Bilgisayar Destekli Türkçe Öğretimi ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramasından elde edilen bilgiler ışığında bilgisayar destekli öğretim materyalleri geliştirilmiştir.

Araştırma öntest sontest kontrol gruplu deneysel desende yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu Sakarya ili Merkez ilçelerinden bir ilköğretim okulu üçüncü sınıflarından 56 öğrenci ile deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Deney ve kontrol grupları arasında homojenliği sağlaması açısından her iki gruba da ön test uygulanmıştır. Deney grubuna Bilgisayar Destekli Öğretim, Kontrol grubuna ise Geleneksel Öğretim uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda Bilgisayar Destekli Öğretim uygulaması ile Geleneksel Öğretim uygulaması başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Bilgisayar destekli öğretim ortamında öğrenen deney grubu öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının geleneksel yöntemle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinden daha olumlu olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme Ortamı, Türkçe Öğretimi, Bilgisayar Destekli Öğretim, Tutum Ölçeği

Thesis: Effect of Computer-Aided Instruction in the Elementary third grade students achievement and attitudes of the course

Author: Yılmaz ZOBAR

Supervisor: Assistant Prof. Dr. M. Barış HORZUM

Date: 04.02.2010

Nu. Of Pages: VII(pre text) +59(main body)+24(appendices)

Department: Computer And Teaching Technologies Education Part

The aim of this study is to determine the effects of Computer Assisted Instruction on the success and attitude of the 3rd Grade primary school students. For this purpose literature review on Computer Assisted Turkish Instruction was performed first. Under the light of data obtained from the literature review, materials for computer aided instruction were developed.

The study was performed with an experimental design of pretest, post-test. The sample of the study was the 56 students in a primary school in Sakarya province and these students were divided control and experimental groups. In order to obtain homogeneity between the control and experimental groups, pretests were applied to both groups. While computer aided instruction was given to the experimental group, the control group was given traditional instruction.

According to the results of the study, there is no significant difference between groups which was subject to the computer assisted instruction and traditional instruction. It was seen that the attitudes of the experimental group students subject to the computer aided instruction are better than the attitudes of the control group students who are subject to the traditional instruction methods.

Keywords: Learning Environment, Turkish Teaching, Computer Assisted Instruction, Attitudes Scale

GİRİŞ

Bir toplumun dili ve o dille ortaya çıkan ürünler, milletin asıl varlığı demek olan kültürü oluşturur. Toplumda milli birliğin korunması ve kişilerin kendini ifade edebilen kişilik sahibi bireyler olarak yaşamaları dil yoluyla ortaya çıkan ürünlere bağlıdır. İletişim, iki birim arasında mesaj alışverişi olarak tanımlanmış ve iletişimde rol alan beş değişkenden söz edilmiştir. Bu değişkenler, “kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve dönüt”tür. Bu aşamaların kesintiye uğramadan gerçekleşmesi için iletişimde dil temel araçtır. Dil öğretimi çağımızın teknolojik gelişmelerinden uzak bir süreç izleyemez. Türkçe öğretiminde, insanların hemen hemen her alanda kullanılan bilgisayar teknolojisi ile bağlantı kurulmaması düşünülemez. Türkçe öğretiminin teknoloji ile desteklenmesi kaçınılmazdır (Demirel, 2003).

Türkçe, belki de dünyanın en matematik formülü içeren dilidir. Türk dilinin yapısı incelendiğinde, kurallar gözden geçirildiğinde matematiksel ölçülerle karşılaşılmış gibi olur (Ergin, 1995). Bu özelliği Türkçenin daha kolay anlaşılır olmasını ortaya çıkarmaktadır. Ancak Türkçenin de öğretimden kaynaklanan bazı sorunları olduğu göz ardı edilemez. Türkçe her ne kadar sistematik olarak incelenebilen bir dil olsa da, bu özelliği dilin başarı ile öğretilmediği sonucunu ortaya çıkarmaz. Türkçe öğretiminde karşılaşılan bu sorunlar, Türkçe öğretiminin hangi yöntem ile başarılabileceği sorusunu daha fazla ön plana çıkarmaktadır. Öğrencilerin derslere karşı olan tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi, programın çeşitli yönleriyle incelenmesi, öğretmenlerin ders içeriğini sunuşta uygulamaları, Türkçe öğretiminde başarıyı artırmada önemli faktörlerdir. Türkçe öğretiminin çok yönlü oluşu, birbiriyle iç içe nitelikteki beceri ve alışkanlıklar geliştirmeyi amaçlaması; öğrenciye uygun istenilen öğrenme durumlarının seçilmesi, düzenlenmesi ve bunların yaşantılar yoluyla öğrenciye verilmesi ve bu süreçte özellikle ‘ne’ yin, ‘nasıl’ öğretilmesi konusunu önemli kılmaktadır (Sever, 2000).

Eğitim öğretim kurumlarında Türkçe öğretimi programlarına dil öğretimi konusunda bakılacak olursa aşağıdaki özellikler göze çarpar.

İlköğretim okullarının Türkçe öğretiminin amacı, Milli Eğitimin Temel Amaçlarına ve Temel ilkelerine uygun olarak (Öz, 2003):

1. Öğrencilere görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmak.
2. Öğrencilere görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığı kazandırmak.
3. Öğrencilere Türk dilini sevdirmek, kurallarını sezdirmek, onları Türkçeyi gelişim süreci içinde bilinçli, özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmek.
4. Onlara dinleme, okuma alışkanlı ve zevkini kazandırmak, estetik duygularının gelişmesine yardımcı olmak.
5. Türlü etkinliklerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek.
6. Onların ulusal duygusunu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak.
7. Sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında, Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayatı ve insanlığı sevmelerine yardımcı olmak.
8. Öğrencilere bilimsel, eleştirci, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmektir.

Türkçe öğretimiyle ilgili amaçları kısaca özetlersek; öğrencilerin anlama ve anladığını anlatma gücünü geliştirme, dilbilgisi ve yazı yazma gücünü geliştirme; öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak, dinleme becerisi elde etmesini sağlamak; öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek; Türkçe' yi doğru ve etkili olarak kullanma becerisi kazanmalarını sağlamak; Türkçeyi öğrencilere sevdirmektir

İnsan yaşamının her alanına girmiş olan bilgisayar, “elektronik beyin” veya “sibernetik” olarak da adlandırılmaktadır (Alkan, 1997). Okullarda öğretilen Türkçe dersleri bilgisayarlar ile çağın gereklerine uygun hale getirilmelidir. Bilgisayarlarla oluşturulabilecek farklı programlama özelliğinden dolayı Türkçe öğretimi de farklı

ortamlar oluşturularak gerçekleştirilecektir. Konuşma, yazma, dinleme, anlatma ve bu alanlarla ilgili uygulamalarda öğrencilerin başarı düzeyi bilgisayarlar yardımı ile yükseltebilir. Eğitim süreci ve niteliğinin gelişmesinde önemli rol oynayan teknolojilerin eğitim kurumlarında gelişerek ve yenilerek kullanılmaya başlanması, bilgisayarların eğitim içinde de yerini aldığını göstermektedir (Keser, 1998).

Meydan (2001) “Derslerde; araç, gereç kullanımı, öğrencinin derse daha iyi motive olmasını sağlamakta ve öğrenciyi etkinliğe sevk etmektedir.” diyerek eğitim teknolojisinin, öğrenci motivasyonunu ve etkinliğe dayalı öğrenmeyi sağladığını vurgulamaktadır.

“Eğitmciler, teknolojiyi eğitim sisteminde etkili bir şekilde kullanabilmesi için bireylerin nasıl öğrendiklerini bilmek gerekmektedir.” diyen İşman (2001) bireylerin öğrenmelerine yönelik özelliklerini de bilmenin önemini belirtmektedir.

Teknolojik gelişmelerin eğitim alanında kullanılmasıyla eğitime çeşitli faydalar sağlamıştır. Bu faydalar şunlardır (Akkoyunlu, 1998):

1. Öğretmenin niteliği öğrencilerle etkileşime girmesi, ders içeriğini sunuşu dolayısıyla artmıştır.
2. Dersin hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik süre kullanımı azalmış, kolay öğrenme imkânları sağlanmıştır.
3. Öğretmenin ders içerisinde etkin olarak bulunması sağlanmış, öğrenciye rehberlik yapması dolayısıyla ön plana çıkmıştır.
4. Etkili eğitim sağlanması amacıyla nitelikli eğitim sağlanması gerçekleşmiş, bu amaca yönelik gerekli maliyet azalmıştır.
5. Öğrenci eğitim ortamında etkinleşir. Bireysel eğitimin gerçekleşmesine imkân tanımıştır.

Bugünün programlarıyla gelecek nesiller yetiştirilmesi, yarına uyum sağlayacak bireyler yetiştirilmesi ancak teknolojinin etkin olarak eğitim faaliyetlerinde kullanılması ile gerçekleşecektir. Teknoloji kullanımında geçmişle bugünün ve gelecek günlerin farkı hızdır. Teknoloji bilginin daha hızlı yayılmasına olanak sağlamaktadır.

Zamanın hızla ilerleyişi ile bilgisayarın hayatımızda oynadığı rol arttıkça, okullarda bilgisayar kullanılması kaçınılmaz olacaktır. Okullarda bilgisayarla eğitime daha fazla zaman ayrılması için çevresel baskılar oluşacaktır. Bu yüzden bilgisayar teknolojileri, ders programlarına en iyi ve en çok yarar sağlayacak biçimde yerleştirilmelidir (Arı ve Bayhan, 2003, s:19).

Bilgisayar destekli öğretimi geliştirmeye yönelik yapılan çalışmalar, öğrenci sayısındaki artış, öğretmen yetersizliği, bireylere öğretilmesi gereken bilginin hızla artması sonucu içeriğin daha karmaşık bir hale gelmesiyle daha da önem kazanmıştır. Buna karşın eğitime olan talep artmaya devam etmekte, bireylerin eğitim olanaklarından daha etkili ve fazla yararlanma istekleri bireysel öğretimi ve buna bağlı olarak bilgisayarların eğitimde daha etkin olarak kullanılmasını önemli hale getirmiştir. Ayrıca bilgisayarın öğrenciye motivasyon sağlaması, yaşam boyu ve her alanda eğitimi desteklemesi, öğretim programlarını uygulamada esnekliği arttırması da eğitimde bilgisayar kullanımının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Uşun, 2000).

Büyük kitlelere uygulanabilir eğitim hizmetleri götürmek, insan kaynaklarını yararlı duruma getirmek, eğitimde kalite artışını sağlamak, eğitim sürecinde bireysel farklılıkları ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilmek, eğitimde sosyal adalet, demokrasi ve imkân eşitliğini yükseltmek, maliyeti düşürmek, var olan olanaklardan en iyi ve yaratıcı biçimde yararlanmak eğitim teknolojisinin vazgeçilmez gerekliliğidir (Alkan, 1987).

Bütün bu bilgiler ışığında gerek Türkçe dersinde gerekse diğer derslerde bireylerin motivasyonları sağlanarak etkili öğrenmeleri sürecinde eğitim teknolojisinin önemi gözardı edilemez. Farklı ortamlarda da olsa amaç bireyin öğrenme sürecine etkili katılımını sağlamak olduğunda bilgisayar bu amaca etkili şekilde katılan bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yenilikçi ve gelişmeleri takip edebilen bireyler bu teknolojiler sayesinde tüm dünya ile daha hızlı ve kolay iletişime geçebilecektir. Kendini ve kültürünü tanıtmada etkili rol oynayabilecektir. Bilgisayar teknolojisinin sunduğu imkânlardan yararlanmasını bilen, bilgiye erişebilen, kullanabilen ve katkı sağlamak üzere üretebilen nesillerin yetiştirilmesi eğitim alanında bilgisayar teknolojisinin kullanılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Problem Cümlesi

İlköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine karşı tutumları, öğrencilerin başarılarını artırmaya yönelik yapılabilecek çalışmaların belirlenmesidir. Ayrıca öğrencilerin Türkçe dersinden daha fazla verim almalarını sağlamaktadır. Bilgisayar kullanan öğrenciler Türkçe dersinde bireysel olarak daha fazla motive olmakta ve doyum sağlanmaktadır. Bu öğrencilerin tepkileri daha çok ödüllendirilmekte, Türkçe dersine karşı ilgileri artmakta ve sürekli hale getirilmekte, derse karşı korku ve olumsuz tutumları azalmaktadır. Araştırmamızın problem cümlesi; Bilgisayar Destekli Öğretimin, öğrencilerin Türkçe dersi başarısı ve tutumuna etkisi var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Türkçe öğretiminde karşılaşılan zorlukların ortadan kalkması ve eğitim sistemindeki sorunların çözülmesi doğrultusunda düşüncelerin günümüzde ulaştığı son aşama, sorunların çözümü için teknolojiden, özellikle bilişim teknolojilerinden yararlanılmasının kaçınılmazlığıdır. Bilgisayarın günümüzde ulaştığı düzey ve bunun eğitim etkinliklerine yansımaları eğitimde yeni bir çağın başlamasına neden olmuştur. Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarının üçüncü sınıfında okutulmakta olan Türkçe dersinin, yazma ve okuma öğrenme alanlarındaki ek ve noktalama işaretleri ile ilgili kazanımlarının, bilgisayar destekli olarak verilmesinin öğrencilerin akademik başarı ve tutumu üzerindeki etkisini belirlemektir.

Alt Amaçlar

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Bilgisayar destekli öğretim yapılan deney grubu ile geleneksel yöntemle öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerinin ön test ile son test başarı puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. Bilgisayar destekli öğretim yapılan deney grubu ile geleneksel yöntemle öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerinin Türkçe derslerine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Bilgisayar destekli öğretimle, Türkçe dersindeki okuma, anlama, yazma öğrenme alanlarını öğrencilerin başarı ve tutumlarına göre konu edinmesi açısından özgün;

Araştırmanın konusu ile ilgili sınırlı sayıda araştırma olması açısından gerekli;

Bulgularıyla ilköğretim okullarında bulunan teknoloji sınıflarının kullanımı ile ilgili öneriler getirebilecek nitelikte olması açısından işlevsel olarak görülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırmadan elde edilen veriler çalışma grubu ile sınırlıdır.
2. Araştırma üçüncü sınıf Türkçe dersi öğrenme alanlarından okuma, yazma, anlama öğrenme alanları ile sınırlıdır.
3. Araştırma deneysel işlem süresi olarak dört hafta ile sınırlıdır.
4. Araştırma Türkçe dersi noktalama işaretleri ve ekler konularını içeren kazanımlarla sınırlıdır.

Tanımlar

Bilgisayar Destekli Öğretim: Öğrenme ortamında bilgisayar sistemi kullanılarak çeşitli öğretim yöntemleriyle yapılan eğitim süreci.

Geleneksel öğretim: Sınıf ortamında dersin amacına yönelik olarak öğretmen ve konuyu merkeze alarak öğretimin gerçekleştirildiği eğitim süreci.

Başarı: Öğrencilerin aldıkları puanların akademik başarıları düzeylerinde gözlenen artışın matematiksel olarak ifadesi.

Tutum: Bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir toplumsal konu, obje ya da olaya karşı, tecrübe, motivasyon ve bilgilere dayanarak örgütlediği yaklaşım.

BÖLÜM 1: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Türkçe Öğretimi

Doğru ve kuralına uygun kullanılan bir dil karşılıklı etkileşim içinde olan bireyin ilişkilerini kolaylaştıracak ve kişisel gelişimine de katkı sağlayacaktır. Anadiline bütün yönleriyle hâkim olamayan birey başka bir dili de öğrenemeyecektir (Kavcar, 1999). Dili akıcı, kurallı kullanma bireyin daha dinlenir ve anlaşılır olmasını sağlamaktadır. Dili kullanma ile ön plana çıkmış meslekler toplumun geri kalanına örnek olmaktadır. Bu da doğru ve kuralına uygun konuşmayı beraberinde getirmektedir.

Anadilini öğrenme beyni ve bağlı olarak düşünme sistemlerini geliştirir ve biçimlendirir. Bireylerin dile gösterdikleri duyarlılık ve kullanım bilinci çeşitli şekillerde kirlenmeye maruz kalmaktadır (Kavcar, 1999). Yabancı sözcükler kullanarak bireyler Türkçeden kaçmakta ve yeni bir sürece doğru kaymaktadırlar. Genelde aydınlar tarafından kullanılan yabancı sözcükler zaman içerisinde halk diline de inmekte yabancı sözcük kullanımı bir gereklilik gibi karşımıza çıkmaktadır. Yabancı dil bilmek bir gereklilik olduğu gibi anadil de etkili ve yetkin olarak kullanılmalıdır. Dilin öğrenilmesinde öncelikli etkiye sahip olan çevre, bireyi etkisi altına alarak dilin kirlenmesini hızlandırmakta ve bireyin dilsel beğenisini farklı şekillerde olumsuz etkilemektedir.

Yabancı dil öğretimi ile yabancı dille öğretim karıştırılmamalıdır. Yabancı dille öğretim hem pahalı hem de anadilde düşünmeyi kısıtlayıcı etkiye sahiptir. Yabancı dil bir amaç olarak değil bir araç olarak kullanılmalıdır (Kavcar, 1999). Ana dilinin kurallarına hâkim olamayan birey başka bir dilin yetkinliğine sahip olamaz. Yabancı dil öğrenmek dünyada meydana gelen değişimleri takip edebilmek açısından önemlidir. Fakat anadilin yerine yabancı bir dilin koyulması dolayısıyla yanlıştır. Çünkü insan en iyi anadiliyle düşünür ve duygularını ifade eder. Duyguları, düşünceleri, hayalleri ve yaratıcılığı anadiliyle şekillenir ve oluşur. Yabancı dil öğrenimi bireyin kendi dilini kurallarına hâkim olması ile gerçekleştirilebilecek bir özelliktir.

1.2. Türkçe Öğretimi ve Sorunlar

Dil öğretimine ilişkin sorunlar, öğrenci-öğretmen ve uzman görüşleri ışığında şu şekilde özetlenebilir (Sever, 2000);

1. Sınıf ve okul kitaplıklarının yetersizliği nedeniyle, okuma etkinliklerinde sınırlı kaynaklardan faydalanılması,
2. Öğrenci merkezli yaklaşımın uygulanmaması nedeniyle, daha çok bilgi kazandırmaya yönelik etkinlikler yapılması,
3. Sözlü ve yazılı anlatım ve serbest okuma alanında her öğrenciye yeterli alıştıırma yapma zamanının verilememesi,
4. Kitaplıklarda Türk dilinin zengin anlatım olanaklarını yansıtan eserlerin bulunmaması,
5. Dilbilgisi öğretiminde uygulamalı çalışmalara yer verilmemesi,
6. Değerlendirme aşamasında daha çok bilgi düzeyindeki davranışlara yönelik soruların yöneltilmesi, bu alandaki sorulara ilgi duyulması,
7. Öğretimin aşamaları arasında bir bütünlük kurulamaması,
8. Öğrencilere, anadil duygusu ve bilincinin verilememesi, anadili sevgisinin geliştirilmesinde istenilen düzeye ulaşılabilmesi,
9. Türkçe dersinin aynı zamanda bir sanat dersi olduğunun kavratılamaması, öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi çalışmalarının geliştirilememesi,
10. Okuma alışkanlığı kazandırmada, öğretimden gerektiği gibi yararlanılamaması, Türkçe öğretiminde yeteri düzeyde öğrenci başarısı sağlanmasını engellemektedir.

Türkçe öğretiminde öğretmenler, öğrenciler tarafından sürekli taklit edildiklerini, örnek alındıklarını unutmamalıdır. Yaşamlarında gösterdikleri her türlü davranışta olduğu gibi, Türkçeyi kullanmada da özen göstermelidirler. Öğrenci derste öğrendiklerinin öğretmen tarafından yaşantıda nasıl kullanıldığının farkına varmalı, uygulanabilir olduğunu sezinlemeli, kendisi de diğer eğitim-öğretim ortamlarında dilin kullanımına ilişkin kuralları titizlikle uygulamalıdır.

1.3. Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Yöntemler

Diğer derslerde olduğu gibi Türkçe dersi öğretiminde de çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Bu yöntem ve teknikler Türkçe dersinin yapısına uygun olarak geliştirilmiş olan yöntem ve tekniklerdir. 'Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler; çözümlene, birleşim, tümevarım, tümdengelim, anlatım, soru-yanıt, gösteri, küme çalışması, oyunlaştırma, gözlem ve inceleme'(Kavcar ve diğ., 1985:16) olarak belirtilmiştir. Türkçe öğretiminde yaygın olarak kullanılan yöntemler ise anlatma, tartışma ve gösterip yaptırma yöntemidir (Demirel, 1999:86). Türkçe dersinin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için kullanılması gereken bazı yöntemler vardır. Türkçe öğretiminde kullanılacak yöntemler şu özellikleri taşımalıdır:

Öğrenciye ezberci bir bilgi yerine kendisinin bulmasını sağlayıcı bilgiler verilmelidir. Öğrenciler kendilerine sunulan bilgilerden ziyade kendilerinin ortaya çıkardıkları bilgileri unutmamaktadırlar. Geçirilen yaşantılar bilginin kalıcılığını etkileyen unsurlardır.

Türkçe derslerinde öğretmen öğrenciyi etkinliklerde rol alan durumuna getirmelidir. Öğrenci kazandığı bilgiyi kullanma imkânı bulmalıdır. Öğrencinin konuşma yeteneğinin gelişmesi için öğretmenin değil öğrencinin konuşması gerekmektedir. Öğretmen rehber olmalıdır.

Öğrencilerin öğrendiklerinin çeşitli şekillerde tekrar etmeleri beceri öğretiminde etkilidir. Davranış, tekrarlar yoluyla daha kalıcı hale gelecektir. Davranışlar belli tekrar aşamasından sonra alışkanlık haline gelecektir. Alıştırmalarda, öğrencilerin sıkılmalarını önleyici, ilgilerini çekici, hoşlanacakları etkinlikler seçilmelidir.

Öğrenmede daha etkili sonuçlar elde etmek için birden çok duyu organına hitap eden etkinlikler seçilmelidir. Kullanılacak araç ve gerece dikkat edilmelidir.

Öğrencinin gelişim özelliklerine uygun yöntem seçilmelidir.(Yangın, 2001)

1.4. İlköğretim Okulları Türkçe Öğretim Programı ile Kazandırılan Beceriler

Türkçe öğretiminde öğrenciye kazandırılmaya çalışılan çeşitli temel beceriler bulunmaktadır. Öğrencilerin öğrenme alanındaki gelişimlerine bağlı olarak ilköğretimde kazanılan bu beceriler öğrencilerin yaşamları boyunca kullanacakları becerilerdir.

Bunlar (Öz, 2003):

1. Anadili Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanmayı sağlamaya yönelik beceriler,
2. Dil ile düşünme arasındaki bağlantıya paralel olarak öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşüncelerini sağlayan beceriler,
3. Sosyal bir varlık olan insanın toplum içerisinde daha etkili olarak yer almasını sağlayan iletişim sağlamaya yönelik beceriler,
4. Yaşam içerisinde karşılaştığı sorunlara çözüm bulmada kullanacağı problem çözme gerektiren beceriler,
5. Hayatın öğrenme merkezli olduğu düşünülürse sürekli araştırma yapmaya yönlendiren beceriler,
6. Kendini ve toplumu ilgilendiren alanlarda sorumluluk alarak karar verme yeteneği elde etmesini sağlayan beceriler,
7. Gelişen dünyada kendi yerini alabilmesini sağlamaya yönelik bilgi teknolojilerini kullanmayı amaç edinen beceriler,
8. Aktif olmasını sağlayan ve sosyalleşmenin bir parçası olan girişimcilik yeteneği elde etmesini sağlayan beceriler,
9. Okuma aktivitelerine bağlı olarak okudukları arasında anlam bütünlüğünü sağlayan metinler arası okuma becerileri,
10. Toplumun bir parçası olarak düşünüldüğünde bireysel ve sosyal değerlere önem veren beceriler elde etmeyi sağlamaktır.

Türkçe öğretiminde bu becerilerin elde edilmesini dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunudan oluşan öğrenme alanları ile gerçekleşir. Bütün bu ilişkilendirmelerin amacı öğrencilerin dili öğrenmelerini sağlamak, dili etkili olarak kullanmalarını sağlamak ve bilgilerini yapılandırmalarını sağlayarak öğrenme sürecini kolaylaştırmaktır.

Türkçe yaşamsal bir öneme sahiptir. Bu dersin amaçlarının gerçekleşmesi, günlük hayatta kullanılabilir, ihtiyaçlara cevap verir tarzda olması önemlidir. Yalnız öğrencinin

bulunduğu yaşta değil, ileriki yaşlarda da kullanabileceği bir dil becerisine sahip olması, iş ve meslek hayatına yönelik dil becerilerinin verilmesi ğrenci yararına olacaktır.

1.5. Türkçe ğretiminin Temel İlkeleri

Türkçe dersi, ilk okuma ve yazma, okuma, sözlü ve yazılı anlatım, dilbilgisi, yazım çalışmaları gibi etkinlikleri kapsar (Kavcar ve diğ., 1985:9). Türkçe dersinde öğrenciye kazandırılmaya çalışılan davranışlar: anlama gücünü geliştirme, anladığını ifade etme, dinleme ve okuma alışkanlığı kazandırma, Türkçeye has dilbilgisi kurallarının kullanılmasını sağlama, yazım kurallarını kullanarak doğru ve anlaşılır yazı yazma becerisi kazandırma, bütün bu davranışlara bağlantılı olarak dil sevgi ve becerisinin kazandırılmasının sağlanmasıdır.

Bu amaçlara ulaşmak için ğretim sırasında dil doğal bir ortam içinde öğretilmeli, öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmeli, ğretiminde bütün derslerden yararlanmalı, farklı dil çalışmaları arasında ilişki kurulmalı, çeşitli ders araç ve gereçlerinden yararlanmalı, yapılan etkinlikler ve yaşantılarla, dil arasında bir bağlantı kurulmalıdır.göz önünde bulundurulmalıdır (Kavcar ve diğ., 1985:9)

Günlük hayatta dilin kullanabileceği ortamlar bulma imkn öğrenciye sunulmalıdır. Öğrenci konuştuğu dilin özelliklerini başlangıçta annesinden daha sonra yakın ve uzak çevresindeki bireylerden öğrenmektedir. Dolayısıyla anadil öğrencinin temel alacağı ögedir. Yeni öğreneceği her bilgiyi onun etrafında şekillendirir. Türkçe sadece bir ders olarak kavratılmamalı, hayatın bir parçası olarak dşnlmelidir. Diğer derslerle bağlantı kurulmalı, Türkçe diğer derslerle bir bütün oluşturmalıdır. Dilin yapısını kavratmaya yönelik çalışmalar yapılmalı, diller arasındaki farklılıkları öğrencilere sezdirme çalışması yapılmalıdır. Öğrencilerin farklı öğrenme özellikleri olduğu göz bulundurularak farklı araçlar kullanılarak daha kalıcı öğrenme etkinlikleri gerçekleştirilebilir.

1.6. Türkçe ğretiminde Yazım Becerilerinin Geliştirilmesi ve Bilgisayar

Türkçe derslerinin işlenişinde, öğrencilerin ders etkinlikleri içerisinde dil ğretiminde ve yazım becerilerinin geliştirilmesinde bilgisayarlar şu olanakları sunmaktadırlar (Akpınar, 1999):

1. Bilgisayar ortamında yazım, telaffuz ve doğru söylenişlerin öğrenilmesi sağlandığından yazım hataları engellenebilir.
2. Bireylerde görülebilecek karşılıklı etkileşimi güçleştirici utangaçlık, sıkılma gibi sorunlar yazılımlar yardımıyla kolaylaştırılabilir.
3. İletişimde güven elde edilerek daha etkili öğrenme elde edilebilir.
4. Öğrenci korkusuzca, düşünce akışı bozulmadan kendini ifade edebilecek, yazım işlemi sonucunda yazım yanlışlarını düzeltme imkânı bulabilecektir.
5. Cümle kurulumunda kullanılan kavramlar doğru kullanılacak, kelimelerin farklı anlamları kolaylıkla öğrenilebilecektir.
6. Bilgisayar ortamında el yazısının okunması ve düzen konusunda kaygı olmadığından öğrenci düşüncelerini ifade etmeye daha çok zaman ayırabilecektir.
7. Öğrenci daha çok yazmaya yönelik etkinlik yapma isteğinde olabilir ve bunu bir eğlence olarak gerçekleştirirken aynı zamanda öğrenme de gerçekleştirilmiş olabilir.
8. Çeşitli grafikler ve simgelerle yazım içerikleri daha ilgi çekici hale getirilebilir.
9. Öğrencilerin etkileşimini sağlamaları açısından daha etkili olarak diğer öğrencilerle bilgi alışverişinde bulunulabilir.
10. Yazım kuralları ve deyimler oyun formatında daha fazla pekiştirilebilir

1.7. Eğitim Teknolojisi

Gelişen teknoloji ile birlikte eğitim taleplerini karşılama ve eğitime güncel özellikler kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Eğitim insanların farklı taleplerini karşılayabilme özelliğine sahip olmalıdır. Problemleri çözebilen, bilgiyi kullanabilen, çevreyle uyum halinde çalışabilen insanlar yetiştirme eğitimin görevlerindedir.

Eğitim teknolojisini kavramsal olarak ele aldığımızda "eğitim" ve "teknoloji" kavramlarını tanımlamak gerekmektedir. Eğitim bireyde, kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı ve istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1997, s:12).

Teknoloji ise, "Makineler, işlemler, yöntemler, süreçler, sistemler, yönetim ve kontrol mekanizmaları gibi çeşitli öğeleri kapsamakta ve teknoloji bu öğelerin belirli bir düzende bir araya getirilmesiyle oluşan ve bilim ile uygulama arasında köprü görevi yapan bir disiplindir (Alkan, 1987, s:15).

Günümüzde eğitim teknolojisinin uygulama alanı sınıf ortamında kullanılan araç-gereçlerle sınırlı kalmamış, teknolojik sistem, disiplin ve benzeri birçok alanda geniş kapsamlı bir eğitim alanını ifade etmektedir.

Eğitim Teknolojisi, eğitim teorisinden (kuramsal esaslar), uygulamasına (ortam, yöntem, teknik, öğrenme durumları) ve değerlendirilmesine kadar oldukça geniş bir alanı, kısaca eğitim etkinliklerinin her yönünü kapsamakta ve eğitim uygulamalarına bütün olarak bir yaklaşım göstermektedir (Uşun, 1999, s:2).

Eğitim teknolojisi ile ilgili araştırmacılar farklı tanımlamalar yapmıştır;

"Eğitim teknolojisi, davranış bilimlerinin iletişim ve öğrenmeyle yönüyle ilgilenecek, verilere dayalı olarak eğitimle ilgili ulaşılabilir insan gücü ve insan gücü dışı kaynakları uygun yöntem ve tekniklerle akli ve ustalığı kullanıp, sonuçları değerlendirme yoluyla bireyleri eğitimin özel amaçlarına ulaştırma yollarını inceleyen bilim dalıdır" (Çilenti, 1988).

"Eğitim teknolojisi, değişik bilimlerin verilerini özel hedef ve yöntem, araç ve gereç, ölçme ve değerlendirme gibi eğitim envanterlerini çeşitli alanlarda uygulamaya koyan, uygun ortamlarda insan gücünün en iyi şekilde kullanılmasını, karşılaşılan eğitim sorunlarını çözümlenmesini, kaliteli ürünler ortaya çıkarılmasını ve verimliliğin artırılmasını sağlayan bir sistemler bütünüdür" (Rıza, 1997, s:28).

"Eğitim teknolojisi, öğrenme-öğretme ortamlarını tasarımlayan, öğrenme ve öğretme sürecinde meydana gelen sorunları çözüme kavuşturan, öğrenme ürününün kalitesini ve kalıcılığını artıran bir akademik sistemler bütünüdür" (İşman, 2002).

"Eğitim teknolojisi iletişim araçlarının (radyo ve televizyon gibi) eğitimin etkinliğini arttırmak için kullanılması anlamında olmayıp, eğitim teknolojisi çalışmalarındaki temel ağırlık öğrenme- öğretme sürecinin etkililiği üzerindedir" (Fidan,1985, s:175).

Eğitim teknolojisinin eğitim uygulamaları için sağladığı olanaklardan bazıları:

Bilimsel kuramların pratikteki problemlerin çözümüne ışık tutma, öğrencilere uygulanabilir ve zengin yaşantı ortamı sağlama, bireysel ve kitlesel eğitime olanak sağlama, öğrenme ortamında bulunan bireylerin sahip olduğu özelliklerden kaynaklanan öğrenme hızlarından ya da öğrenme ortamlarından kaynaklanan fırsat eşitsizliğini en aza düşürme, istenen bilgilere istenen zamanda ilk kaynaktan ve hızlıca ulaşabilme, eğitimde kalite standartlarını yakalama, öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini geliştirme, öğrenilmek istenen bilgilerin çeşitliliğini artırma, üç boyutlu soyut kavramların anlaşılmasını kolaylaştırma, eğitimin ekonomik şartlarda sürdürülmesini sağlama, eğitim programlarında esneklik, çeşitlilik ve standartlaşma sağlama, standartlaştırılmış sürekli olarak kullanılabilen ve çoğaltılabilen öğretme modül ve sistemleri geliştirme ve bilgiye uygulama olanağı sağlama, öğrenme - öğretme süreçlerinin etkililik ve verimini arttırma olarak gösterilebilir (Alkan ve diğerleri,1995).

1.8. Öğretim Teknolojisi

Alkan' a göre öğretim teknolojisi, belirli öğretim disiplinlerinin kendine özgü yönlerini dikkate alarak düzenlenmiş teknolojiyle ilgili bir terimdir. Örneğin “fen öğretimi teknolojisi”, “dil öğretimi teknolojisi”, “biyoloji öğretimi teknolojisi” gibi. Bu terim, ilgili disiplin alanlarına bağlı kalarak öğrenme düzenlemeleri oluşturmak üzere amaçlı ve kontrollü durumlarda insan gücü ve diğer kaynakları birlikte işe koşarak belirli hedefler doğrultusunda öğrenme ve öğretme süreçleri tasarımı, işlerlik kazandırma, değerlendirme ve geliştirme eylemlerinin bütününe kapsayan sistematik bir yaklaşımı ifade etmektedir (Alkan, 1998).

Öğretim teknolojisi, davranış değişikliği ya da başka herhangi bir öğrenme sonucunu elde etmek için sarfedilen araçlı yada araçsız, var olan veya kazanılacak her türlü çabayı anlatır(Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2003, s:13)..

İletişim devrimi ile birlikte şekillenen, gelişen medyanın, öğretmen, kitap, yazı tahtası ile birlikte öğretimsel amaçları gerçekleştirmeye yönelik kullanılmaya başlamasıdır. Belirlenmiş hedefleri gerçekleştirmeye yönelik, daha etkili bir öğretim elde etmek için, öğrenme ve iletişim konusundaki araştırmaların ve ayrıca insan kaynakları ve diğer kaynakların kullanılmasıyla tüm öğrenme - öğretme sürecinin sistematik bir yaklaşımla tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir" (Özçelik, 2003)

1.9. Bilgisayarla Öğretim

Bilgisayarlar eğitim sistemlerini olumlu yönde etkilemiştir. Bu etki toplumda, eğitimde ve kültürde sosyal değişimlerin gerçekleşmesine neden olmuştur. Bilgisayarlar okullarda üç ana alanda kullanılmaktadır.

1 – Bilgisayar laboratuvarları

2 – Medya merkezleri

3 – Sınıflar(Thompson ve Simonson, 1990)

Bilgisayarların gelişim süreçleri okullarda bilgisayar laboratuvarları kurulmasına neden olmuştur. Laboratuvarlarda öğrenciler ders konuları ile ilgili çalışmalar yapabilmektedirler.

Okullarda bulunan medya merkezlerinde öğretim faaliyetleri ile ilgili öğretim materyali geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Sınıflarda bulunan bilgisayarlar ile öğretmenler öğretim faaliyetlerini bilgisayarlar aracılığı ile gerçekleştirebilmektedirler.

Evlerde kullanılan bilgisayarlar, aile bireylerine farklı alanlarda kullanım imkanı sağlamaktadır. Bu alanlar;

1. Oyun: Farklı eğitsel oyunlar oynanabilmektedir.
2. Belge saklama: Ailenin ihtiyacı olan farklı belgeler bilgisayarlarda saklanabilmektedir.
3. Kelime işlem: Yazıya dayalı çalışmalar bilgisayar ortamında yazılıp saklanabilmektedir.
4. Bireysel öğrenme: Çeşitli öğrenim araçları yardımıyla öğrenme faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir.
5. Hobi kullanımı: Bireylerin hobilerini geliştirmeleri amacıyla kullanılabilir.

Günümüzde bilgisayarlar eğitimin her alanında kullanılabilir. Bu alanlar;

1. Eğitim araştırmalarında,
2. Eğitim – öğretim ortamlarını planlama ve tasarım faaliyetlerinde,
3. Okul yönetiminin işlerinde,
4. Öğrenci işlerinde,
5. Okul bütçelerinin organizasyonunda,
6. Eğitim – öğretim faaliyetlerinde,
7. Bilgisayar laboratuvarlarında,

Bilgisayarla eğitim öğrenci ve öğretmenler için ihtiyaç haline gelmiş, eğitimin gelişmesine neden olmuştur.

Bilgisayarlı eğitim yaptığı katkılardan dolayı bilimsel araştırmaların, kültürel etkileşimin merkezini oluşturmaktadır.

Eğitim faaliyetleri bilgisayarlar aracılığı ile yapılırken, yenilik ve değişimlere uyum sağlama, boş zamanları daha verimli gerçekleştirme, bireysel öğrenme ve yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

Bilgisayarlar yardımıyla gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerinde hedefler, planlar, faaliyetler, tasarımlar aşamalarında öğretmenler yönlendirici, öğrenciler de uygulayıcı konumundadırlar (Tanyeri, 2008).

İşman (2002;222) bilgisayarla eğitim konusunda “Bilgisayarlar eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Bilgisayarlar, öğretmen ve öğrencilerin rollerini, öğrenme öğretme yöntemlerini, yönetim biçimlerini ve bilgi edinme yöntemlerini değiştirir.” diyerek, bilgisayarların eğitimin bütün alanlarındaki etkisine dikkat çekmiştir.

Aşağıda bilgisayar destekli öğretim sürecini etkileyen bazı etmenler sıralanmıştır:

- Öğrenci Motivasyonu,
- Yenilik,
- Etkileşim Düzeyi,

- Bireysel Öğrenme Farklılıkları,
- Öğretmenin Rolü,
- Ders Yazılımının Türü, Kapsamı ve Niteliği,
- Öğretilecek Materyalin ve Yazılımların Hazırlanması

Ders yazılımlarının niteliği ile programların işlerlik kazandırılarak bütünleştirilmesi en önemli boyut olarak görülmüştür. Bu nedenle yazılımların hazırlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesinin çok dikkatli ve titiz bir çalışmayı gerektirmektedir. (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2003, s:134).

Çekbaş (2006)'ın belirttiği gibi, bilgisayarlar eğitim amaçlı olarak ilk defa 1960 yılında kullanılmaya başlanmış ve 1975 yılında mikro bilgisayarlar ile iş yerleri, okullar ve evlerde yayılmaya başlamıştır. Bilgisayarların yaygınlaşması ile bilginin dağılımı hız almıştır.

Alkan (1995) “Eğitim teknolojisi, insanın öğrenmesi ve iletişim alanındaki verimli bir eğitimi geliştirerek insan gücü ve insan gücü kaynaklarından yararlanarak sistematik tasarım, değerlendirme ve geliştirme yapan disiplinler arası bir disiplindir.” şeklinde açıklamaktadır. Bilgisayarların bu hızda gelişimi ve bilgi dağılımı eğitim teknolojisinin ön plana çıkmasını etkilemiştir.

Günümüzde eğitim alanında bilgisayar kullanımı öğrenci ve öğrenci velilerini memnun edecek düzeyde değildir. Bunun nedeni bilgisayarların bir oyun aracı olduğu düşüncesinin öğrenciler üzerinde etkili olması, bilgisayar ile öğretimi içeren programların yetersiz oluşu yada yerli yazılımların az olması, yabancı yazılımlarda oluşan dil sorunun ortadan kaldırılamaması, kar amaçlı çeşitli programların içeriğinin oyunlara geniş yer vermesinden dolayıdır (Rıza, 2000). Eğitim alanında kullanılan bilgisayar programlarındaki bu gibi sorunlardan dolayı geleneksel eğitim imkanları kullanılmakta, öğrencilere birden çok görsel duyu organına hitap eden eğitim aracı etkili olarak sunulamamaktadır.

Aşkar (1998) “Bilgisayarlarda eğitim ortamında öğretim aracı olarak yararlanılması da kendi içinde çeşitlilik göstermektedir” diyerek bilgisayarların eğitimde kullanılmasının eğitim içinde de farklı alanların ortaya çıkmasını ifade etmektedir. Bu çeşitliliği şöyle

sıralar: Ders sunu aracı olarak bilgisayardan yararlanma, alıştırma ve tekrar amacıyla bilgisayardan yararlanma, özel öğretmen olarak bilgisayardan yararlanma, bezetim etkilikleri sunu aracı olarak bilgisayardan yararlanma, öğretici oyunlar için bilgisayardan yararlanma.

Bilgisayarların sakıncalı durumlarına rağmen eğitimde birçok alanda bilgisayar kullanılabilir. Bilgisayar kullanımı öğrencilerin akli dengelerinin gelişimi için olumlu etkiye sahiptir. Bilgisayarların öğrencilerin akli gelişimlerine olan faydalarından dolayı öğretimin birçok kademesinde etkili olarak kullanılmaktadır (Rıza, 2000). Öğrencilerin zihinsel gelişimleri kısa ve uzun süreli bellekte bilgileri depolama, depolanmış olan bilgileri tekrar kullanma gibi özelliklerinden dolayı etkili bir araçtır.

Okul öncesi ve anaokulu çağında öğrencilerin edindikleri çeşitli becerileri bilgisayar daha etkili olarak desteklemekte, zihinsel gelişimin yanında kişisel gelişime de katkı sağlamaktadır. Öğrencilerin okulda geçirdikleri süre yanında okul dışında geçirdikleri süreyi eğitim faaliyetleri içine katmak için bilgisayar teknolojilerinin etkili olarak kullanılması gereklidir. Bilgisayar hayatın birçok alanında kullanılmaktadır. Ama kullanım daha çok eğlence amaçlı olarak gerçekleşmektedir. Velilerin öğretmen ve okulla ilişki içerisinde öğrencilerin daha etkili olarak bilgisayar teknolojilerinin kullanılmasına katkısı olacaktır. Eğitici programların artması bu konunun daha iyi anlaşılması imkanını doğuracaktır.

Bilgisayar programları ilköğretim programlarına paralel olarak gelişme ve değişme göstermektedir (Rıza,2000). Bilgisayar programlarındaki gelişmeler ile ilköğretim programlarında meydana gelen değişme ve gelişmeler birbiriyle ilişkili olarak gelişme göstermelidir.

1.9.1. Bilgisayar ve Okul Programı

Gelecekte hangi bilgilerle donatılmış insanlar yaşamın çeşitli alanlarında yer alacaklar? Bu insanlara nasıl bir eğitim verilmesi gerekiyor? Bu sorular geleceğin eğitimi ve bu eğitimin nasıl verileceği konusunu ortaya çıkarmaktadır. Eğitimde yeniden yapılanma çalışmaları bu aşamadan sonra ortaya çıkmaktadır. Yeniden yapılanma eğitimin gereksinimlerinden biridir.

Eğitim alanındaki yeniliklerden gelecek açısından en umut verici olanı bilgisayar

destekli eğitimidir. Bireyselleştirilmiş eğitim ancak bilgisayar destekli eğitim ile sağlanacaktır (Demiray, 1995).

Okullarda bilgisayarlar, oğretim uygulamalarında oğretmenler tarafından on bir aşamada kullanabilirler.

- 1- Bilgisayarlı Test: Oğrenciler oğrendikleri konular ile ilgili testleri alabilir ve sonuçları ile ilgili kısa sũrede geri bildirim alabilirler.
- 2- Bilgisayarlı Oğretim Materyali: Bilgisayar temelli oğretim materyalleri ders ˆncesinden hazırlanıp oğrenim ortamında oğretmen tarafından sunulabilir.
- 3- Kaydetme: Oğrenciler oğrenme ortamında yaptıkları tũm çalışmaları bilgisayara kaydedebilmektedirler.
- 4- Bilgisayarlı Oğretim: Oğrenciler bũtũn konular ile ilgili oğrenmelerini bilgisayar yardımıyla gerçekleştirebilirler.
- 5- Bilgisayarlı Oğrenme-Oğretme Faaliyetleri: Oğretmenler bũtũn oğretim faaliyetlerini bilgisayar ortamında gerçekleştirebilirler. Bu aşamada oğretmenler etkili rol almazlar. Yol gˆsterici rehber konumundadırlar.
- 6- Bilgisayarlı Oğretim Tasarımı: Oğrenme-oğretme ortamı bilgisayar yardımıyla tasarlanabilir.
- 7- Yazı Yazma: Oğrenciler yazı faaliyetlerini bilgisayar ortamında gerçekleştirebilir
- 8- Grafik izimi: Oğrenciler bũtũn grafik tasarımlarını bilgisayar ortamında gerçekleştirebilir ve kaydetme yapabilirler.
- 9- Masaũstũ İşlemi: Oğrenciler bũtũn masaũstũ işlemlerini bilgisayarlar yardımıyla yapabilmektedirler.
- 10- Masaũstũ Sunumu: Oğretmenler ders içerikleri ile ilgili sunumlarını bilgisayarlar yardımıyla gerçekleştirebilirler. Oğrenciler bu aşamada oğretmenin sunumlarını dilediği zaman tekrar izleme imkanına sahip olurlar.
- 11- Multimedya Yˆntemi: Gˆrsel ve işitsel oğrenme oğretme etkinliklerini aynı anda

kullanmasıyla etkili öğrenme faaliyetleri gerçekleşmektedir. (İşman, 2005)

Yaşadığımız bilgi çağında bilgi teknolojilerinin gelişmelerine uzak ve kayıtsız kalmak imkânsızdır. Dünya ülkelerinin eğitimde kalite arayışları her geçen gün yeni arayışlara sürüklemiş, en iyi eğitimi, en kısa zamanda, yaşama geçirerek nasıl verileceği konusunda teoriler ortaya atılmıştır.

Bilgisayarlar okullarda lüks bir eğitim aracı olarak görülmemeli, yenileşme ve değişmeye imkân sağlayan, eğitim içinde etkili olarak kullanılan materyal olarak görülmelidir (Rıza,2000). Okullarda kullanılan diğer öğretim araçları kadar bilgisayarlar da eğitim açısından önemli bir araç olduğu konusu bilinmelidir. Bilgisayarlar diğer öğretim araçları ile bir arada, etkili ve dikkatli kullanılmalıdır. Bilgisayar teknolojisinde meydana gelen değişim ve gelişmeler bilgisayar teknolojisi konusunda elde edilenlerle birlikte kullanılmalıdır. Bilgisayar teknolojisi kullanılarak okul programları bir birliktelik oluşturmalıdır.

Bilgisayarlar eğitimin her aşamasında değil de gerekli olduğu yerlerde ve en iyi verimin alınabileceği durumlarda kullanılmalıdır. Etkili sonuçlar elde edilebilecek eğitim faaliyetleri için kullanılmalıdır. Bilgisayar ekranından okumak yerine kitaptan okumak daha kolay ve okuyan için daha rahattır. Resimleri ayrıntıları ile göstermek için bilgisayar yerine fotoğraf ya da video kullanılması daha uygundur. Bilgisayar ile resim yapmak zaman gerektiren ve çok fazla programa ihtiyaç duyulan bir işlemdir (Rıza, 2000). Öğrenme öğretme sürecinde kullanılan araç gereç ve materyallerin yerinde ve etkili kullanımı daha verimli sonuçlar elde edilmesini sağlar. Bilgisayar öğrencinin motivasyonunu sağlayarak güdelediği gibi yersiz ve gereksiz kullanımı da olumsuz sonuçlar doğurabilir.

Bilgisayar teknolojisinin kullanımında değişiklikler kullanılarak performansın artırılması sağlanır. Motivasyonun artarak ilginin sürekli tutulması birden çok uyarıcının öğrencilerin öğrenme faaliyetleri içinde bulunması çeşitli bilgiler sunulmalı, farklı etkinliklerle değişiklikler gerçekleştirilmelidir. Saatlerce tek bir etkinlikle karşı karşıya kalmak öğrencinin ilgisinin azaltır, yorar ve sıkılmasına neden olur (Rıza, 2000).

Bilgisayarlarla eğitim öğretim faaliyetlerinde bir takım yöntemler kullanılmaktadır.

Eğitimde bilgisayarlı üretim uygulamaları altı konuda toplanabilir (Collis). Bu uygulamalar şu şekildedir;

- **Alıştırma, pratik ve test uygulamaları:** Bu uygulamayı temel amacı öğrencilerin bilgileri hızlı ve etkili bir süreç içinde öğrenmelerini sağlamaktır. Konu ya da ünitelerin sonunda anlatılanların öğrenilip ğrenilmediğini ortaya çıkarmak için test uygulamaları gerçekleştirilir. Öğrenci bilgisayar ile konu ile ilgili testleri zer ve doğru ve yanlışları ile ilgili anında geri dönütler alır. Öğrenciler bu dönütler sayesinde öğrenemediği konuyu kavrar ve öğrenme faaliyetlerine geçer.
- **Bellekten uygulamalar:** Bu uygulama ile ğrenci bildiği konulardan yola çıkarak yeni konuları öğrenme faaliyeti içine girer. Öğrencilere yeni bilgiler için gerekli olan yol ve ipuçları verilir. Öğrenciler yaratıcılıklarını kullanarak var olmayan yeni uygulamalar yaparlar.
- **Eğitsel oyunlar:** ğrenciler kuramsal olarak öğrendikleri konuları bilgisayarlarda hazırlanan eğitsel oyunlar yardımıyla uygulama ortamları bulmaktadırlar. Öğrenilen bilgiler yaparak geliştirilir ve kalıcı olarak yaşamı boyunca kullanılır.
- **Simülasyonlar:** Bu uygulama yöntemi ile öğrenciler pahalı ve tehlikeli öğrenmeleri sınıf ortamında gerçekleştirme imkanı ve deneyimi kazanırlar. Yaşamlarında karşılaşamayacakları bilgiler öğrencilere sunulabilir.
- **Problem özme programları:** ğrenciler konular ile ilgili yeteri derecede problem çözme imkânına sahip olabilirler. Bilgisayarlara farklı problemler yüklenebilir. Bu uygulama ile kalıcı öğrenme imkânına sahip olurlar.
- **Bilgisayar ğrenim programları:** ğrenciler bu program yardımıyla bilgisayarlar konusunda gerekli olan tüm bilgileri istedikleri zaman ve ortamda öğrenme imkânına sahip olurlar (İşman, 2005).

Belli seviyelerdeki öğrenciler için tecrübeler yoluyla öğrenme, pratik yaşantılar soyut düşünceler kadar önemlidir. Bilgisayar teknolojisinin kullanıldığı sınıf ortamında ğretmen çeşitli şekil, sembol, grafik ya da resimleri kullanır. Bu ğrenci için yeterli

değildir. Şekillerden bahsetmenin yanında bir şekil yapmasını sağlamak, kesmek, boyamak etkinliklerinin de kullanılması öğrenme için önemli adımlardır. Benzeşme gerçeğe karşılaştırılmaz fakat imkânlar ölçüsünde etkili bir öğretim aracıdır (Rıza, 2000). Geleneksel eğitiminde vazgeçilmezlerinden olan çeşitli soyut benzeşim olanakları öğrenci için gerçekte yapma imkânı bulduğu objeler kadar etkili öğrenme imkânı sağlamazlar. Öğrencinin dokunduğu, çeşitli yönleriyle incelediği, araştırdığı objeler ile ilgili öğrenmeleri daha kalıcı olmaktadır.

Eğitim ortamında birey diğer bireylerle etkileşim halindedir. Sosyal ve kişisel gelişimin sağlıklı olarak gerçekleşmesi için gerekli olan etkileşim öğrenme ortamında da önemlidir. Öğrenci öğretmeni, diğer öğrenciler ve ortamda bulunan diğer bireylerle etkileşim halindedir. Öğretimin bireyselleştirilmesinden amaçlanan öğrencinin öğrenme hızına bağlı olarak ilerleme, dönüt ve geri bildirim almaz. Öğrencilerin etkileşime girmelerini sağlamak için küçük gruplar oluşturulmalı, bilgisayar diğer yöntemlere yardımcı olarak eğitim faaliyetlerinin içinde yer almalıdır (Rıza, 2000). Karşılıklı etkileşimin eğitimin hiçbir aşamasında ihmal edilemeyeceği bir gerçektir. Bilgisayar teknolojisinin etkili olması düşünülüyorsa bireylerin sosyal gelişimler, etkileşimleri de dikkate alınmalıdır. Temas halinde bulunmak bireyler diğer bireylerden de öğrenme imkânı sunacaktır. Yaşadığı çevrenin özelliklerini kazanarak kendi yaşantısını düzenleme, yeniliklerden haberdar olma, kendini ifade etme, başkalarıyla düzenli ilişkiler içine girme bireyin elde edeceği en önemli becerilerdendir.

1.10. Bilgisayar Destekli Öğretim

Nitelikli bir eğitim, gerekli araç ve gereçlerle donatılmış, iyi düzenlenmiş fiziksel bir çevrede gerçekleşir. Eğitimde kaliteden ancak çevre ve çevreyi oluşturan öğelerin uygun oluşu ile söz edilebilir. Öğrencinin olumsuz davranışlara yönelmesi, kaynak ve araç gerecin olmayışı ya da kullanılmamasıyla, başarı yönünde hedeflerinin olmaması veya hedeflerine tam olarak yönelmemeleri ile doğru orantılıdır. Bilgisayar destekli öğretim, öğrencilere dersler aracılığıyla konu ya da kavramları öğretmek, davranışların daha kalıcı olmasını sağlamak amacıyla yapılan eğitimidir (Yalın, 2000).

Geleneksel eğitimde gruplarla etkileşimli eğitim öğrenci başarısı için olumlu çalışma şekli iken bu başarıyı elde etmek için öğretmenin fazla çaba harcaması gerekir. Öğrenciler arasındaki etkileşim düzeyi üstün olmalı, öğrenciler bu konuda istekli olmalı

yani motivasyon eksikliği olmamalıdır. Öğretmen için zaman kaybı da doğurabilir. Öğrenci çeşitli nedenlerden dolayı derse aktif olarak katılmayabilir, ders esnasında sıkılabilir ve güçlük çekebilir.

Başarılı bir öğrenme için öğrencinin sürekli güdülenmesi, öğretilen konu anlamlı olmalı, öğrencinin bilişsel gelişim düzeyin uygun olmalıdır. Konular aşamalı ve düzenli olarak ilerlemelidir. Öğretim stratejileri kadar materyal kullanımında da öğrencilerin bilişsel seviyelerine uygun materyal kullanımı öğrenci başarısını olumlu yönde etkiler. Kullanılan araç gereç ile öğrencinin derse aktif katılımı arasında doğru orantılı bir bağlantı vardır. Öğrencinin ilgisini çeken, etkin katılımı sağlayan ve teknolojik gelişmelere uygun araç gereçler öğrencileri daha aktif hale getirecektir.

Şekil 1: Bilgisayarlı Öğrenme Kaynakları

Kaynak: Kaya (2002–178)

Bilgisayarlı öğrenme kaynakları bilgisayar destekli öğretim, bilgisayarla yönetilen öğretim ve bilgisayarla desteklenen öğrenme kaynakları olmak üzere sınıflandırılmıştır.

1.11. Bilgisayar Destekli Öğretimde Sınıf

1.11.1. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yapıldığı Sınıfta İletişim

Duygu, düşünce, bilgi, istek ve arzularını paylaşmak isteyen insanların karşılıklı etkileşim girmeleri ve iletilerine karşılık almaları gerekmektedir. Bireyleri psikolojik ve sosyal sorunları iletişimi önündeki en büyük engellerdir. Kaynaktan gelen iletiler teknolojik araç ve gereçler yardımıyla alıcıya ulaştırılır (Erken, 2002).

Eğitim ortamındaki en iyi iletişim öğretmen öğrenci arasında meydana gelen ve öğrenciyi olumlu etkileyen etkileşim şeklidir. Birey istemezse öğrenme gerçekleşmez. Etkileşim, derse etkin katılımı sağlar. Yeterli düzeyde ileti ve dönüt alan öğrencinin

davranışları olumlu yönde gelişme gösterir.

Öğretmen etkili bir öğretim gerçekleştirmek için derste yönlendiricidir. Sınıf yönetme sürecinde en önemli unsurdur. Bu süreçte koordinasyonu öğretmen sağlamaktadır. Sınıfı ve programı yönlendirir. Yapılan çalışmalar bir amaca yönelik olduğundan belirli bir düzen ve disiplin içerisinde gerçekleşir. Öğrencinin üstün özellikleri ve zengin bir kaynak bulursa da bütün bunlar etkin olarak kullanılmazsa öğrenme gerçekleşmez. Öğretmen dersi öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılarak işlerse, öğrenme sürecinde meydana gelen olumsuz davranışlar en aza indirilir. Öğrencileri bir bütün olarak yetiştirme, başarıyı derecelendirme ve etkinlikleri değerlendirme başarının göstergesidir.

1.11.2. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yapıldığı Sınıfta Etkinlikler

Öğrenci grup içerisinde etkileşime katılarak daha iyi öğrenir. Öğrencinin başarısını, öğrencinin nitelikleri, öğretmenin nitelikleri, yöntem, konu ve öğrenme ortamı etkiler. Öğrenme ortamında kullanılan araç gereç ve etkinlikler sınıf yönetiminin başarısı üzerinde etkilidir (Erken, 2002).

1.11.3. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yapıldığı Sınıfta Öğretim Araçları

Materyal seçimi öğrencinin başarısı üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Araç ve materyallerin seçimi ders ile ilgili tüm etkinliklerin bir bütün olarak planlanmasına bağlıdır. Öğretim etkinliklerinin amacı doğrultusunda seçilen araç ve materyaller eğitimi daha kolay bir süreç haline getirir. Öğretim araç ve gereçleri seçilirken dikkat edilmesi gereken bazı noktalar şunlardır;

Öğretim hedefleri ile araç arasında bağlantı, uygunluk olmalıdır.

Araç öğrenci ve öğretmen tarafından kullanıma uygun olmalıdır.

Seçilen araç gereç dersin hedeflerine ve konulara hizmet edebilmelidir.

Öğrenme ortamında öğrencinin niteliklerini geliştirebilecek araçların seçilmesine özen gösterilmelidir.

Konular arasında öğrencinin bilgi ve beceri geçişine uygun olmalıdır.

Seçilen araçlar daha fazla duyu organına hitap etmeleri dolayısıyla teknolojik

gelişmelere bağlantılı olarak öğrencinin ilgisini çekici olması amaçlanmaktadır. Seçilen araç gereçler öğrenci grubunun özelliklerine, yapılacak öğretimin niteliğine ve eğitim kurumlarının imkânlarına bağlı olarak farklılıklar gösterebilmektedir.

Bilgisayarla öğrenme kaynakları arasında yer alan bilgisayar destekli öğretim; bir bilgisayar yardımıyla bir dersin içeriğini öğrenciyle etkileşime girerek öğretimin gerçekleştirilmesidir (Erken, 2002). Yapılan araştırmalar bilgisayarın öğretimin tüm alanlarında etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Kullik ve diğerlerinin bir dizi araştırma bulgusunu özetlediği çalışmalarında, bilgisayar destekli öğretimin, geleneksel öğretime oranla, öğrenci erişilerini %10 ile %18 artırdıkları belirtilmektedir (Kaya, 2002:178). Bilgisayarlardan en etkili şekilde fayda sağlayabilmek ancak öğretim gereksiniminin belirlenmesine bağlıdır. Geleneksel eğitimde kullanımı güç olan görsel öğeler bilgisayarlı öğretimde öğrenme oranını artırmaktadır.

1.12. Bilgisayarla Türkçe Öğretim Modelinin Kapsamı

Öğretim konusu ile ilgili bilgilerin görsel ve sözel olarak ifade edilmesi gerekir. Kurallar, ilkeler, resimler, olaylar ve örnekler belirtilmelidir. Öğrencilerin yeteneklerini kullanabilmeleri için öğretmen davranışların gerçekleştirici önlemler almalıdır. Öğretmen yönlendiricidir, sistem öğretmen merkezlidir. Öğrenciler öğretmenden gördükleri, konular ile ilgili becerileri taklit ederek yapmaya çalışırlar. Öğrenciler ne kadar çok örnek ile karşılaşırlarsa öğrenmeleri o kadar kalıcı olur.

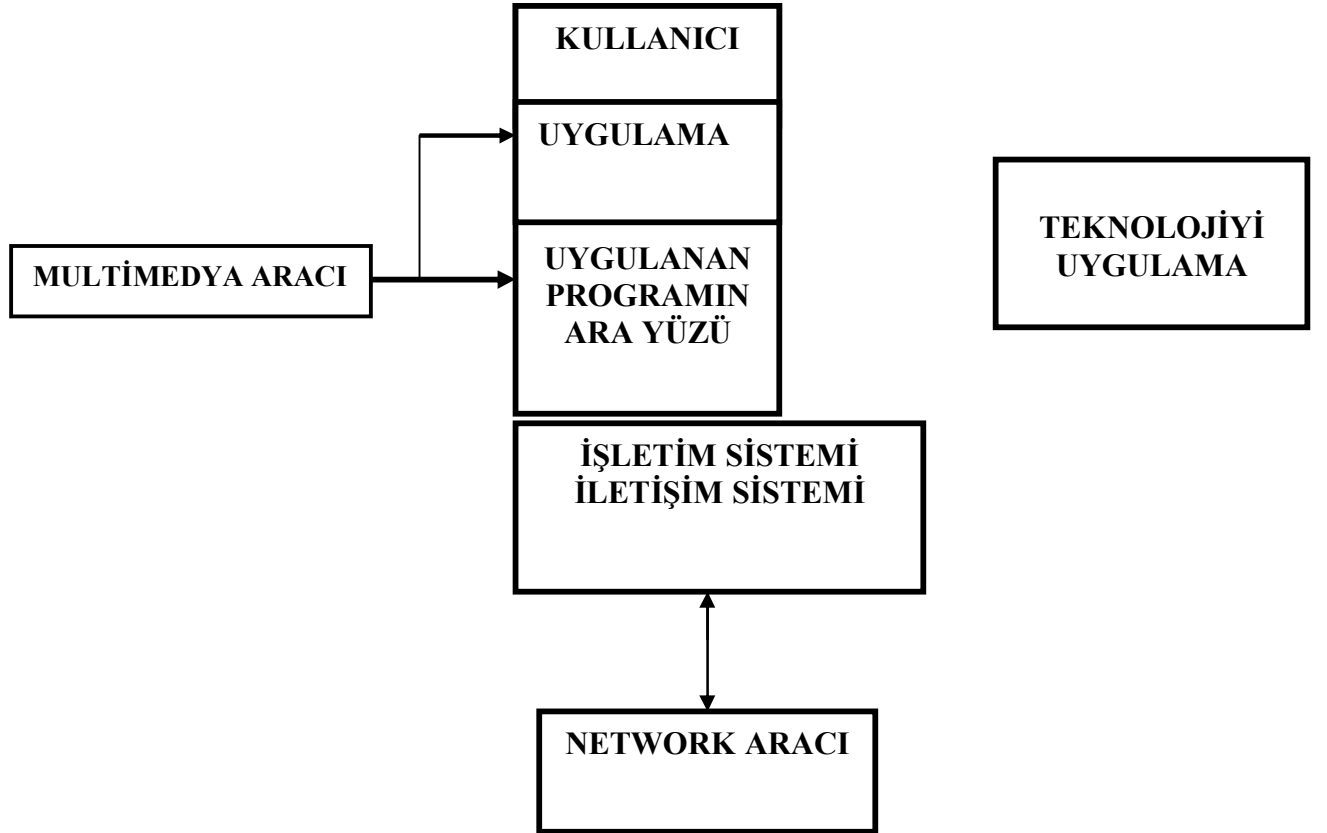
Karşılıklı etkileşim sonucu öğretmen rehberlik yaparak öğrencinin yönlendiricisidir. Öğrenci konu ile ilgili sorular yönlendirir, etkileşim imkânını kullanarak öğretmen sorulara cevaplar verir. Öğrenci yaparak öğrendiğinden yüksek düzeyde öğrenme gerçekleşir. Öğretmen hataları düzeltir, önerilerde bulunur ya da sonuca götürücü ipuçları verir. Konular ile ilgili kalıcı izli davranışlar elde edebilmek için program ile ilgili tekrarlar yapılır. Süreç içerisinde öğrencilerin öğretmenin sorularına cevap verme gibi zorunluluğu vardır. Öğretmen cevapların sonucuna göre ya doğrudan sonucu verir ya da ek sorularla öğrencilerin problemi çözmesini sağlar. Öğrenci bildiklerini hatırlar. Öğrenciler hatalar yaptığında olumlu ya da olumsuz güdüleme sağlayan dönütler kullanılır. Yeni bilgi ve dönüt işlevi ile öğrenciler eksiklerini giderirler.

Öğretme süreci öğrencinin davranışı daha önceki durumundan hareketle devam eder.

Hatırlanan bilgiler ile yeni bilgileri ve ihtiyaçlara yönelik öğrenme söz konusudur. Öğretme süreci bittiğinde öğrencinin davranış değişikliği elde ettiği kabul edilir. Bilgisayarlı öğretimde öğrencinin öğrendiği bilgiler öğrenci merkezlidir ve hata içerebilir. Bu süreç öğrencinin tekrarlar yapmasını sağlayarak doğru sonucu elde etmesini sağlamaktır. Öğrenci öğrenme sürecinden doğru sonuca ulaşmadan ayrılamaz. Tekrar alıştırmaları ile öğrencinin öğrendiklerini kullanarak hızlı ve mantıklı olmasını sağlayarak, geçmiş bilgilerini hatırlamasını sağlayarak bilişsel olarak gelişimini sürdürmesine yardımcı olur. Pratik yaparak öğrenci yeni bilgiler elde etmez. Öğrencinin olumlu dönüt elde ederek öğrendiğinin farkına varmasını sağlar (Şeniş, 1990).

Başarı bütün öğrenciler için istenenlerin elde edilmesinin sağlanmasını gerçekleştirmektir. Öğrencilerin farklı öğrenme durumları taşıdıkları göz önüne alınarak öğretim süreci buna göre yönlendirilmelidir. Öğrencilerin öğrenme durumlarının tespit edilmesi öğrenme durumunun belirlenmesi ile gerçekleşir.

Şekil 2: Teknoloji Uygulanmasında Bir Multimedya İletişim Sistemi Mimarisi

Kaynak: Baytekin (2003–131)

İnternet destekli veya internetle öğretim birbirine entegre öğretim sistemidir. Sistemler arasında etkili ve verimli çalışma başarıya ulaşmayı sağlar. Donanım ve yazılım içeriği ekipler tarafından tasarlanmalıdır. Çünkü hedef kitle ekrandaki bilgiyi algılamalı, kavramalı ve yaşamla bağlamlaştırmalıdır.

Bilgisayar destekli öğretimle ilgili bazı araştırmalar şunlardır:

Bu bölümde araştırmacı tarafından ulaşılan tez ve kaynakların konu ile ilgili bulguları göz önünde bulundurulur.

Arıcı ve Dalkılıç (2006) Animasyonların Bilgisayar Destekli Öğretime Katkısı adlı uygulama örneğinde, Türkçe derslerinde bilgisayar kullanımı animasyon çalışmaları ile öğrenciye model olma özelliği sunmaktadır. Öğrencilerin konuşma becerileri geliştirilmekte, vurgu, tonlama, sesleri doğru seslendirme gibi sezgiler ve yaşantı yoluyla öğrencilerin örnek alabilecekleri dil özellikler ve kuralları etkinliklerle öğrenmektedirler. Dilin kurallarını kavramalarına yardım edecek etkinlikler bulunmaktadır. Öğrenci sadece kendisine sunulan bilgilerle kalmamakta, bu bilgilerin pratik uygulamaları ve nasıl gerçekleştikleri konusunda görerek anlama imkânına kavuşmaktadırlar.

Dinçer (2006) Bilgisayar Destekli Eğitim Ve Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış adlı araştırmasında Teknolojik gelişmeler dünyada her geçen gün artmakta ve bu artış eğitime direkt olarak yansımaktadır. Eğitim hemen her alanında kullanılan teknoloji, bazı kesimlerce hala tercih unsuru sayılmamakta gerekli bütçe ayrılmamaktadır.

Makalesinde BDE ve Uzaktan Eğitim modelleri incelenmiştir. Kısaca bilgisayarın eğitimdeki yerinin öğretmen değil, sadece destekleyici olduğunu vurgulamaktır. Çünkü hem BÖP'lerinde hem de Uzaktan Eğitim sunumlarındaki en büyük problem eğitimci ile öğrenci arasındaki iletişimin tam kurulamamasıdır. Bir dersi öğrenciye sevdiren, ilgisini arttıran ana unsurun eğitimci olduğu düşünülürse, bu iletişimin önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Hücuptan (2006) Bilgisayar Destekli Öğretimin 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenci Başarısına Etkisi adlı Yüksek Lisans Tezinde, Coğrafya ve Dünya'mız, Türkiye Tarihi konuları araştırılmıştır. Uzman kanıları ışığında seçilen eğitim cd si süreçte kullanılmıştır.

Bilgisayar Destekli Öğretimin Klasik Öğretime göre etkili olduğu görülmüştür.

Araştırmanın amacı B.D.Ö.'nün öğrenci başarısına etkisini belirlemektir.

Araştırmanın önemi teknoloji ile eğitimin sorunlarının çözümünde yeni yöntem, teknik ve araçlar geliştirilmesinin eğitime uygulanabilirliğidir.

Araştırmanın metodu deneysel bir çalışmadır. Araştırmada deney ve kontrol grupları üzerinde ön ve son test uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarında uygulamaya geçilmeden ön test uygulanmıştır. Ön ve son testlerin geçerliliği için uzman görüşüne gidilmiştir. Uygulama 4 hafta sürmüştür. Güvenirlilik analizi için Iteman test analiz programı kullanılmıştır. Edinilen bulgular t testi, Kovaryans analizi ve Korelasyon katsayısı kullanılarak çözümlenmiştir.

Sonuç olarak; Bilgisayar Destekli Öğretim öğrencilerin başarı düzeylerinde pozitif yönde artış göstermiştir.

Bilgisayar destekli öğretim yönteminin kullanıldığı dersler ile klasik öğretim yöntemleri kullanılan derslerde öğrencilerin son testleri arasında BDÖ lehine anlamlı farklar bulunmaktadır. Planlı ve programlı bir şekilde uygulanan BDÖ dersleri öğrenci başarısına etkilerinin olumlu çıkması bu uygulamaların devamlı ve etkili şekilde uygulanması halinde eğitim alanında beklenen gelişme sağlanacaktır.

Aydın (2008) Artikülasyon Eğitimine Yönelik Bilgisayar Destekli Öğretim Materyalinin Değerlendirilmesi adlı Yüksek Lisans Tezinde Anatomik problemlerin tespit ve tedavisinde, bilgisayar destekli materyallerin bireysel öğrenmeye olanak vermesi, soyut kabul edilebilecek süreçleri somutlaştırabilmesi, terapi hizmetlerinin elde edilebilirliğini artırması gibi sayılabilecek daha bir çok açıdan yararlılığı kanıksanmıştır. Bu çalışmada buradan yola çıkılmış ve Türkçe için geliştirilen bir eğitim materyalinin konuşma eğitimi alanında atılacak önemli bir adım olacağı düşünülmüştür.

Araştırmada öğrencilerin materyali kullanmadan önceki durumları ile kullandıktan sonraki durumları terapist ve akademisyenlerden oluşan uzmanlar tarafından incelenmiş ve olumlu ilerlemeler kaydedildiği doğrulanmıştır.

Odabaşı ve Namlu (2009) yayınladıkları çalışmada, Türkçe öğretiminde bilgisayarlar

etkileşime uygun yapıları nedeniyle çok yararlı olabileceği üzerinde durmuşlardır. Öğrenci kendi hızıyla ilerler, zaman tasarrufu sağlar, öğrenmeyi bireyselleştirir, çalışmalara renk, müzik ve canlandırmalarla gerçekçilik ve çekicilik katar, bilgileri saklayabildiği gibi istenildiğinde bu bilgilere ulaşılmasını kolaylaştırır, her eğitimci için kendi programıyla çalışma imkânı sağlar.

Bu gibi yararları yanında bilgisayar destekli eğitimin bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Pahalı bir öğretim aracıdır, yazılımlar zor ve maliyetlidir, işletim sistemleri arasındaki farklılıklar dolayısıyla her bilgisayar programı her sistemde çalışmayabilir.

Bilgisayarlarla elde edilebilen farklı programlama özelliklerinden dolayı Türkçe öğretiminde farklı ortamlar oluşturarak kullanılabilir. Konuşma eğitiminde yanlış telaffuz edilen seslerin düzeltilmesinde, doğru telaffuz sağlanmasında kullanılabilir. Bilgisayar destekli öğretime katılan öğrenci sesin ekrandaki görüntüsünü düzeltmeye çalışır böylece düzgün ve doğru sese ulaşabilir. Karışık olarak verilen kelime dizilerinin öğrenci tarafından düzgün cümle yapılarına dönüştürmesi istenebilir. Oluşturulan cümlelerde eksik bırakılan kelimelerin tamamlanması sağlanarak öğrenme gerçekleştirilebilir. Yarım cümleler ya da kelimeler verilerek eşleştirmeler yapılabilir. Öğrenci imla kılavuzu yardımcı programlar ile yazdığı metindeki kelime yazım yanlışlarını görebilir.

Bilgisayarlar görsel işitsel öğretim araçlarından ve öğrencinin öğrenmesi aşamasında olumlu katkıda bulunan bir öğretim aracı olarak görevini yerine getirmektedir.

1.13. Bilgisayar Destekli Programlarda Bulunması Gereken Özellikler Nelerdir?

Öğrencinin etkili olarak öğrenmesi ve öğrenilen konuların daha kalıcı olması için bilgisayar destekli öğretimde kullanılan programlarda bulunması gereken özellikler şu şekilde sıralanabilir;

Öğrencinin dikkatini çekici olmalıdır.

Öğrenciyi konu ve derse motive etmelidir.

Program tam doğruyu vermelidir.

Programın öğrencinin yaptığı hataları anında düzeltebilmelidir.

Öğrencinin öğreneceği konuya karşı korkularını gidermelidir.

Öğrencinin kolaylıkla tekrar edebileceği yapıya sahip olmalıdır.

Kolaylıkla geri bildirim yapabilmelidir.

Öğrencinin seviyesi ve ilerlemesi konusunda öğrenciye kolaylıkla karşılaştırma yapabilmelidir.

Adımlarla ilerlemeli, öğrenciye zaman kaybettirmemelidir.

Öğrenci ile etkileşime girebilmelidir.

Birden çok kanalı kullanabilmeli, öğrenciye farklı öğrenme sunumları sunabilmelidir.

Öğrencinin gelişim basamaklarına uygun olarak öğrenciyi yaratıcılığa yönlendirmeli ve yeni projeler ortaya çıkarmasına yardımcı olmalıdır.

Öğrencinin öğrenme hızına göre ilerleyebilmeli, zorluk derecesini öğrenciye göre ayarlayabilmelidir.

Kullanılan program türüne göre farklı kabiliyetler geliştirebilmelidir (Kleinschroth, 1996).

1.14. Ders Yazılımları

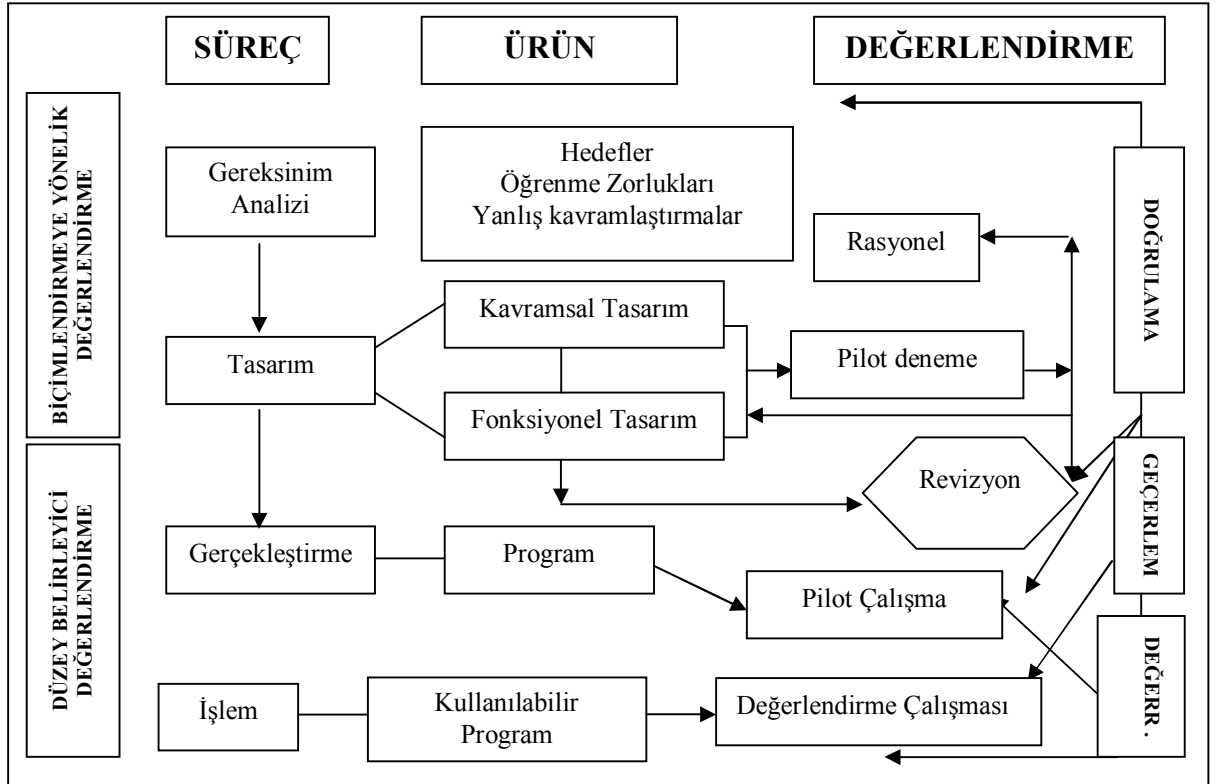
1.14.1. Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımı Geliştirmede Temel Aşamalar

Bir Bilgisayar Destekli Öğretim yazılımı geliştirmede izlenecek temel aşamalar (Şekil:3) şunlardır:

1. Hedeflerinin belirlenmesi
2. Yazılım rasyonelinin belirlenmesi ve doğrulanması
3. Rasyonelin kavramsal ve fonksiyonel tasarıma dönüştürülmesi
4. Tasarımın gözden geçirilmesi
5. Tasarımın model olarak programlanması

6. Model programın değerlendirilmesi/geçerlenmesi
7. Tam sürümün programlanması
8. Tam sürümün geçerlenmesi

Şekil 3: Eğitsel Yazılım Geliştirme ve Değerlendirme Aşamaları

Kaynak: Akpınar (1999–187)

1.14.2. Özel Ders Yazılımları

Öğrenciye bilgi sunma, sunulan bilgiye yönelik pekiştirme amacıyla öğrenciye sorular yönelme, sorulara verilen cevapları alma, cevabı değerlendirme ve öğrenciye yanıtı ile ilgili uygun geri bildirimini verme etkinliklerinden oluşur. Bu süreç konu ya da ders bitene kadar devam eder.

Derse başlarken öğrencinin ilgisini çekici, öğrenciye konu hakkında genel bilgi verici müzik, resim ya da sözlü yazılı mesajlarla öğrenciyi derse karşı ilgi uyandırıcı içerikten oluşur.

Özel ders yazılımı içeriğinde ve giriş bölümünde yer alan bir diğer önemli içerik öğrencinin bu ders sonucunda elde edeceği davranışlar hakkında bilgi sahibi olmasını

sağlamaktır. Ders içeriğinde öğrenciye verilecek hedeflerin çokluğu öğrenci tarafından olumsuz karşılanacak ve öğrenci bunları çok fazla dikkate almayacaktır (Yalın, 2000). Öğrenciye konu başında edineceği davranışlar verilirse öğrenci daha aktif derse katılacaktır. Öğrenci hedefle birlikte bilgi sahibi olacak ve daha hangi konuda bilgi sahibi olduğunun farkında olacaktır.

Öğrencinin ilerlemesi ya da tekrar yapması, geriye dönmesi, programdan nasıl çıkılacağını bilmesi, nasıl yardım alacağını bilmesi kısacası programın yönergeleri hakkında bilgi sahibi olması öğrencinin ilerlemesi açısından önemlidir. Yönergeler her ekranda aynı yerde kullanılmalıdır. Kısa cümlelerden oluşmalıdır. Teknik kelime ve kısaltmalar kullanılmamalıdır.

Daha önceden öğrenilenlerin hatırlanması, yeni öğrenmeler için olumlu pekiştirici olduğundan öğrencilere bu imkân verilmelidir. Öğrenci önceki öğrendikleri hakkında bilgi sahibi olurken kısa imgeler kullanılmalı, uzun ve açıklayıcı bilgilerden kaçınılmalıdır. Konu hakkında genel bilgi verici açıklamalar yapılmalı öğrencinin öğrenecekleri hakkında bilgi sahibi olması açısından önemlidir.

Program kontrolü; her bir bilgiyi izleme zamanı, alıştırmaların sayısı ve zorluk derecesi, konuların sunuluş sırası, farklı düzeyde seçilmiş modüllerin seçimi öğrenci ya da bilgisayarın kontrolündedir. Programın akış hızı, örnek sayısı ve alıştırmaya miktarı öğrenci kontrolünde, dersin zorluk derecesi, konuların sırası, modül seçimi bilgisayarın kontrolündedir. Bireysel öğretimde öğrenci bütün öğrenim durumlarında etkin olarak seçme yetkisine sahiptir. Yalnız önbilgi, motivasyon, öğrenme yöntem ve teknikleri gibi öğrenci özellikleri ile öğretim amacı ve öğrenme materyali öğrencinin etkililiği üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğundan dolayı bunlar bilgisayarın kontrolüne bırakılmıştır (Yalın, 2000). Öğrenci konu ile ilgili uygun öğrenme stratejilerine sahipse kontrol öğrenciye bırakılabilir.

Öğrencinin ders konu ya da kavramları ile ilgili önbilgilerini ölçmek amacıyla ön test yapılmaktadır. Öğrencinin derse hazır olup olmadığı ya da uygun derslere yönlendirilmesi yapılır.

1.14.2.1. Özel Ders Yazılımlarında Bilginin Sunulması

Öğrencinin bilgi ile etkileşimini artırmak amacıyla öğrenciye sunulan bilgiler kısa

olmalıdır. Konular arasında küçük ve anlaşılır adımlarla ilerlenmelidir. Her öğrenme durumunda öğrenci bir etkinlikle konuları pekiştirebilmelidir. Sunulan bilgilerde öğrencinin gerek bilişsel düzeyi gerekse önceki öğrendikleri bakımından birlik sağlanmasına dikkat edilmelidir. Konular ilgisini dağıtmayacak genişlikte olmalıdır. Uzun bilgi öğrencinin bilgiyi işleme kapasitesini aşacağından derse olan ilgiyi de azaltacaktır. Bilginin sunulması sırasında bilgisayar ekranında şu düzenlemelere dikkat edilmelidir;

- Paragraf son satırda başlamamalı,
- Paragraf başladığı ekranda bitmeli,
- Metin ekranda iki yana hizalı olarak yerleştirilmeli,
- Kelimeler eşit aralıkta olmalı,
- Bilgiler ekranın tamamına yayılmalı,
- Satır aralıkları okumayı güçleştirmemeli,
- Ekrandaki bilgiler tümüyle büyük harflerden oluşmamalı,
- Süslü yazı karakterleri kullanılmamalı,
- Başlık ile paragraflar arasında boşluk olmalıdır.
- Algılamayı kolaylaştırmak amacıyla bilgiler ekranda tutarlı olarak yerleştirilmelidir. Bunu sağlamak amacıyla;
- Öğrenciye hareket kazandıracak yönergeler ekranın altında ve her ekranda aynı yerde bulunmalı,
- Yeni konu açıkça belirtilmeli ve yeni ekranda başlatılmalı,
- Paragraf yapıları ve ekran boşlukları tutarlı olmalı,
- Öğrenciyi yönlendirici mesajlar standart olmalıdır.
- Öğrenci öğrenmek istediği konuyu bilgisayar başında hazırlanmış olan yazılımlar yardımıyla öğrenir. Öğrenilmek istenen konu anlatılır. Konu ile ilgili

testler öğrenciye uygulanır. Konu hakkında neler öğrendiği öğrenilir. Öğrenciye dönütler verilir. Eksik ve anlaşılmayan bölümler tekrar edilir. Bireysel bilgisayar kullanımlarının artmasıyla bu tür yazılımlar artacaktır (İpek, 2001).

1.14.2.2. Özel Ders Yazılımlarında Grafik ve Canlandırmalar

Gerçek yaşamdaki nesne ya da olayların belli ölçüde gerçeklik bulunacak şekilde gösterilmesidir (Kaya, 2002). Gerçek yaşantıların bilgisayar ortamında canlandırılmasını söz konusudur. Simülasyonlar öğrencilere sağladıkları interaktif ortamlardan dolayı daha etkili öğrenme sağlarlar. Bunu gerçekleştirmek için gerekli programların sağlanması gerekir. Öğrenci programlara istediği zaman ulaşabilmesi yönüyle güdüleyicidir. Eğitim ortamında oluşturulması mümkün olmayan ortamların simülasyonlar ile oluşturulması öğrenmeyi kolaylaştıracaktır.

Görsel materyaller öğrenme üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sözel bilgiler görsel materyallerle şekillenir. Ve yerinde ve uygun kullanımla da başarıyı artırır (Yalın, 2000). Görsel materyaller hazırlanırken;

Grafikle açıklanan bilgi öğretimsel bilgiler ile çelişmemeli,

Gerçek resimlerden ziyade basit çizimler kullanılmalı,

Grafik basit parçalarlar verilmeli, parçalar üst üste getirilerek basitten karmaşığa doğru öğrenme seyri izlenmeli,

Öğrenci grafiğin sunum süresini ölçebilmeli,

Yazılı bilgi ve grafik aynı ekranda verilmeli, öğrenci inceleme imkanı bulabilmelidir. Ancak grafik kutu içine alınarak karmaşıklığa yer verilmemeli,

Dikkat çekmek ve farklılığı ortaya koymak için renk kullanılmalıdır. Bir ekranda dört renk en uygun olanıdır. Kırmızı renk uzun süre unutulmaz, mavi renk en az ilgi çekendir, anahtar kelimeler sarı renkle ifade edilmelidir, en iyi renk kombinasyonu sarı zemin üzerine siyah yazıdır. İnsanlar ilk önce sarıya bakma eğilimindedirler (Yalın, 2000).

Bu yazılım türünde eğlence ögesi yer almaktadır. Öğrenci yarış içerisindedir. Öğrenci oyun içinde yer alan olaylar üzerinde ilgisini odaklar (Kaya, 2002). Gelişim aşamasına

uygun olarak öğrenmede oyun yeri bilinmektedir. Öğrenciyi motive etmek, eğlendirerek öğretmek bilgisayar destekli eğitimde sıkça başvurulan yazılımlardır. Öğrencilerin bireysel yada gruplarla oynadıkları oyunların sonuçları tutularak yarışmalar yaparak zevkli hale getirilir, motivasyon artırılır (İpek, 2001). Bilgi öğrenciye oyun senaryosu halinde sunulur. Oyun sırasında öğrencideki aşırı ilgi ve motivasyon öğrenmeyi daha kolay hale getirmektedir. Oyun ile bilgi birlikte öğrenciye sunulmaktadır.

1.14.2.3. Özel Ders Yazılımlarında Soru-Cevap

Öğrencinin motivasyonunu geliştirmek, pratik yapmak, bilgiyi anlama düzeyi, önemli noktalar üzerinde yoğunlaşmak gibi amaçlarla soru cevap ve geri bildirimler kullanılır. Sorular ders başlamadan, ders sırasında ve ders sonunda olmak üzere öğrenciye uygulanabilir. Ders başlamadan gerekli bilgiye sahip olup olmadığını anlamak için, ders sırasında ilerleme düzeyi ile eksik ve hatalarını belirlemek için, ders sonunda da öğrencinin bilgi-beceri düzeyinde meydana gelen değişimlerin tespit edilmesi amacıyla yapılır (Yalın, 2000).

Öğrenci öğrendiği konu hakkında bir dizi soru ile karşılaşır. Alıştırma yazılımlarında öğrenciye kaç soru sorulduğu, bu sorulardan kaçına cevap verdiği, doğru ve yanlış cevaplarının sayısı, yanıtlarına ilişkin açıklamalar da bulunmaktadır (Kaya, 2002).

Öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmelerini sağlamak amacıyla oluşturulan uygulamalardır. Konular hakkında ilave alıştırma ve tekrarlardan oluşur. Öğrenci merkezli öğrenme uygulamalarında sıkça başvurulan tekrar alışımlarıdır. Öğrencinin ihtiyacı olan konu hakkında gerekli tekrarları yapmayı amaçlar. Öğrenciye yönelik geri bildirimler vermesi yönüyle önemlidir (İpek, 2001). Yapılan yanlışlardan sonra alınan dönütler öğrencinin neyi, ne kadar öğrendiği konusunda önemlidir.

1.14.2.4. Özel Ders Yazılımlarında Cevabı Değerlendirme

Cevaplar geri bildirim sağlamak, dersin akışını belirlemek, başarıya yönelik verileri kaydetmek amacıyla değerlendirilebilir.

Geleneksel eğitimde yapılan değerlendirme bilgisayar destekli eğitimde yapılan değerlendirmeden farklıdır (Yalın, 2000). Öğrencinin cevabı öğretmen tarafından görülür, duyulur, ayırt edilir, doğru ya da yanlış olduğu öğretmen tarafından belirlenir.

Bilgisayar destekli eğitimde cevaplar ve değerlendirme aşamaları basitten zora doğru şu şekildedir;

Tek bir cevap,birden çok seçenek, sayısal cevap,tek bir sözel cevap, bir kelime, birden çok sözel cevap, bir cümle, sayısal ve sözel cevap,

Öğrencilerin cevapları kaydedilir ve saklanır. Analiz edilerek raporlaştırılır (Yalın, 2000).

Bilgisayar öğrencinin verdiği cevaplar ışığında öğretmene şu bilgileri verir;

Her soruya verilen cevap,

Sorulardan doğru ya da yanlış cevaplananlar,

Öğrenci dersi ne kadar sürede öğrenmiş,

Öğrenci soruyu cevaplamak için ne kadar süre harcamıştır.

1.14.2.5. Özel Ders Yazılımlarında Geri Bildirim

Verilen cevapların doğruluğu hakkında öğrenciye bilgi vermeyi amaçlar. Yanlış cevaplar verildiğinde öğrenciyi doğru cevaba götürecek ipuçları ve doğru cevabın ne olduğu, verdiği cevabın neden yanlış olduğu konusunda öğrenci bilgilendirilir.

Öğrenci hatalı bir cevaplama sonra tekrar cevaplama hakkına sahiptir. Fakat belli bir süre devam etmesi gerekmektedir. Çünkü sınırsız cevaplama öğrencinin motivasyonunu düşürür. Öğrenci istediği anda doğru cevaba ulaşmalıdır.

1.14.2.6. Özel Ders Yazılımlarında Kapanış

Ders özetlenerek öğrencinin öğrendikleri konusunda kısa bir hatırlatma yaparak sonlandırılır. Öğrenci kendi performansı hakkında bilgi sahibi olabilir. Özet bir paragraftan oluşabilir. Öğrenciye kısa önerilerde bulunulabilir (Yalın, 2000). Öğrencinin ders işlenişi ve örneklemelerden sonra konu ile ilgili elde ettiği genel yeterliliği hakkında bilgi vermelidir. Kapanış sonrasında öğrenci kendi ilerleme durumu ile ilgili genel bir bilgi sahibi olmalıdır.

1.15. Eğitimde Bilgisayarların Kullanılmasının Yararları

Eğitimde bilgisayar teknolojilerinin kullanımı üzerinde son yıllarda oldukça geniş biçimde tartışılmaktadır. Teknolojik gelişmelerle eğitim hedefleri birbirine paralel olarak ilerlemekte; bu gelişme düşünme ve öğrenme biçimlerini geliştirmek için eğitime birçok olanak sunmaktadır.

Bilgisayarların etkileşime olan uygunluğu yönüyle yararları şu şekilde ifade edilebilir;

- Öğrenci merkezli olmasından dolayı, öğrenci kendi hızına göre ilerleyebilmekte ve kendi hızlarında öğrenme olanağı sağlaması,
- Öğrenme seviyelerinin farkı, öğrenme hızlarının farkı dolayısıyla öğrenciler arasında zaman bakımından tasarruf edilmesi,
- Öğrenme öğrencinin hızına göre olduğundan, öğrendiği konu üzerinde daha fazla beklemeden bireysel olarak ilerleme imkânı sağlaması,
- Öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için bilgisayarlar daha yavaş ilerlemesi yönüyle sabırlı bir öğretim aracı olması,
- Yapılan hatalar sadece bilgisayar ile etkileşime giren öğrenci arasında olacağından, öğrencinin sıkıntıya düşmesini önlemesi (Ergin, 1995).

Kullanılan görsel öğelerden dolayı bilgisayarlar öğrencilerin somut öğrenmelerine katkı sağlar. Renk, müzik, hareketli öğeler ve grafikler öğrenme üzerinde etkili olur (Çilenti, 1997). Çeşitli görsel nesnelere yardımcı olarak çalışmalara müzik ve renkler aracılığıyla gerçeklik ve çekicilik katılarak öğrenciyi daha fazla motive ederek öğrenmeyi daha etkili olarak sağlaması,

Öğrencinin çalışmalara her defasında yeniden başlamasını önleyen, kayıt saklama yeteneğinden dolayı zamandan tasarruf olanağını sağlaması,

Bilgiyi depolama ve istenilen bilgiye istenilen zamanda ulaşılması,

Öğrenme için belli bir mekân hazırlama ve aynı zamanı seçme güçlüğü ortadan kaldırması, güvenilir öğrenme ortamları sağlaması,

Bilgisayar destekli öğretim, amaca kısa sürede ve az maliyetle ulaştırmasından dolayı

verimliliği artırmış, öğrencilerin program başındaki düzeylerinin program sonunda ulaştığı sonuç itibarıyla farklılığın düzeyi yönüyle etkili bir öğretim imkânı sağlaması, bireyi mantıklı bir şekilde iletişim kurmaya, düzen içerisinde ilerlemeğe yönlendirmesi, eğitimcilerin bireysel olarak kendi bilgisayar destekli programlarını geliştirmelerine olanak vermesi dolayısıyla bilgisayar destekli öğretimin yararları azımsanamaz (Ergin, 1995).

Öğrenme ve ilerleme hızı öğrencinin öğrenme hızına bağlı olarak gelişir. Uyarı ve dönütler kısa sürede gerçekleşir, eğitim kişiselleştirilmiş olur.

Birlikte kullanılan birçok teknolojik araç öğrencinin daha fazla duyu organına hitap eder. Yazı, ses ve görüntünün tek bir teknolojik araç olarak sunulması öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırır. Karşılıklı etkileşim ile kullanılabilen araçlardır.

Bilgisayarın eğitimde kullanıldığı takdirde kazandıracığı nitelikler şöyle sıralanmaktadır:

Bireyin hayatın genel olan bütün kademelerinde bilgisayar destekli eğitim dikkat etkinliği sağlar.

Ekran birey için iyi bir motivasyon aracı olacaktır. Sıkıntı ve dalgınlık gibi noktalar ortadan kalkacaktır.

Birey kavradığı herhangi bir konuyu unutmaması açısından ya da kavratma aşamasında bireye kolaylık sağlaması açısından bilgisayar eğitime katkı sağlamaktadır. Uzun süreli ya da kalıcı bilgi elde edilmesini sağlar.

Bireyin öğrenme sırasında kullandığı duyu organları onun öğrenmesini kolaylaştırması açısından daha etkili ve önemlidir. Bireysel yetileri bu şekilde geliştirmekte ve birden çok işi aynı anda yapabilme özelliği kazanacaktır.

Öğretilen konular arasında esnek davranabilmekte, sürekli pekiştirmelerle daha kalıcı izler sağlamakta, bireyin deneme çalışmalarına karşılık sabırlı bir öğreticidir. Öğretimin basamaklarında öğrenenin her yönden desteklenmesini sağlamaktadır (Sünbül, 2004).

Maddi olarak ulaşım ve barınma gibi sorunların ortadan kalkmasını sağlar. Geleneksel sınıf ortamına göre daha öğrenci çevresel faktörlerden daha az rahatsız olur. Materyal

hazırlanması ve uygulamaların yapılması daha hızlı ve daha gerçekçidir (Koç, 2005).

Çağımızda öğrenciler çeşitli medya araçları aracılığıyla öğrenme ortamında etkin olarak bu araçları kullanmaktadırlar. Öğrencilerin daha hareketli ve birden çok duyu organına hitap eden eğitim araçlarına karşı ilgileri daha fazladır. Bu konuyu en iyi bilgisayarlar sağlamaktadır. Durgun olan ve renklerden yoksun sınıf ortamlarının daha hareketli olmasını sağlamakta, motivasyonu artırmakta, öğrencinin öğrenmesi için gerekli duysal bütün etmenleri kullanmaktadır. Birçok kaynak kullanma imkânı doğmaktadır.

1.16. Eğitimde Bilgisayarların Kullanılmasının Sınırlılıkları

Bilgisayarlar bütün faydaları yanında tek başına yeterli bir öğretim aracı olarak kullanılamaz. Öğrenmeyi kolaylaştırması yanında öğrencinin de yerine getirmesi gerekenler vardır. Öğrencinin etkin olarak öğrenme ortamındaki çalışmalara katılması önemlidir. Motivasyonun olmadığı bir öğrenme ortamında bilgisayarlı öğretim etkili olamaz (İpek, 2001).

- Program için gerekli donanımın satın alınması, kurulması, korunması ve gerekli bakımın yapılmasının masraflı olması, bilgisayar ağlarını oluşturacak donanım ve yazılım satın alma maliyetinin yüksek olması,
- Yazılımların üretimini zor ve masraflı olması, çoğaltım sırasında karşılaşılan güçlükler ve programların her sisteme uyum sağlamaması,
- Bazı eğitimcilerin ve öğrencilerin çaba sarf etme öğrenme gayreti içerisinde olduklarından istenilen erişimin elde edilme olasılığının azalması, teknolojiye sürekli gelişme öğretmenlerin de bu gelişmeleri takip etmelerini zorunlu kılmaktadır. Bunun da öğretmenlerin özel bir gayret göstermelerini gerekli kılması,
- Öğrenme aşamalarından bilişsel alana ait davranışların kazandırılma önceliği olması, duysal ve psikomotor davranışların öğretilme imkânı olmaması,
- Eğitimcilerin ve öğrencilerin birbirleriyle olan etkileşimleri azalacağı düşüncesi,
- Öğretmene olan ihtiyacın ortadan kalkacağı düşüncesi dolayısıyla bazı kesimlerin bilgisayarla etkileşime tahammül göstermeleri,

- Bilgisayar bir programa bağlı olarak çalışır. Program yazılımcıları belli olasılıkları dikkate almazlarsa, öğrencilerin yaratıcılık yönleri olumsuz etkilenebilir (Ergin, 1995). Öğrencinin yaratıcılığını geliştirmesi yönüyle bilgisayarlar olumsuz etkiye sahiptir. Belli programlar dâhilinde çalışır bunun dışına çıkamazlar (Çilenti, 1997).

Bilgisayar teknolojisindeki ve yaygınlaşma alanındaki gelişmelere rağmen öğrencilerden bilgisayar teknolojisi ile tanışmayanların varlığı da unutulmamalıdır.

BÖLÜM 2: YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma ön test, son test, kontrol gruplu deneysel desende yürütülmüştür. Çalışmada ilk olarak ilköğretim okulunun iki üçüncü sınıf rasgele yöntemle deney ve kontrol grubuna seçilmiştir. Deney grubunda yer alan öğrencilere bilgisayar destekli öğretim, kontrol grubunda yer alan öğrencilere geleneksel öğretim uygulanmıştır. Araştırmanın deneysel deseninde Türkçe dersine yönelik başarı ve tutum bağımlı değişken, deneysel işlemler olan bilgisayar desteli ve yüz yüze öğretim ortamları ise bağımsız değişkendir. Araştırma deseni Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmanın Deneysel Deseni

Gruplar	Ön test	İşlem	Sontest
Kontrol Grubu	Q 1.1	X ₁	Q 1.2
Deney Grubu	Q 2.1	X ₂	Q 2.2

Q_{1.1}, Q_{2.1} : Sırayla deney ve kontrol grubuna uygulanan öntestler

Q_{1.2}, Q_{2.2} : Sırayla deney ve kontrol grubuna uygulanan sontestler

X₁ : Geleneksel Öğretim

X₂ : Bilgisayar Destekli Öğretim

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma gurubunu 2009 – 2010 Eğitim öğretim yılı 1. yarıyılında Sakarya Merkez ilçesindeki bir İlköğretim okulunun 3. sınıfında öğrenim gören 52 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak için Türkçe Başarı Testi ve Türkçe Dersine yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1. Türkçe Başarı Testi

Deney ve Kontrol gurubundaki öğrencilerin başarısını ölçmek için ön test ve son test olarak kullanılacak bir başarı testi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir (EK 3). Başarı testi geliştirebilmek için öncelikle Türkçe dersi 3. sınıf kitabından kazanımlar seçilmiş ve bu kazanımlara yönelik soru havuzu oluşturulmuştur.

İlköğretim 3. sınıf Türkçe dersinin öğrenme alanlarından okuma yazma seçilmiştir. Seçilen öğrenme alanından noktalama işaretleri ve ekler konuları ile ilgili, ilköğretim üçüncü sınıf öğrencileri Türkçe dersinde hedeflenen kazanımlar Türkçe Dersi Kılavuz kitabından belirlenmiştir. Noktalama İşaretleri ve Ekler konuları ile ilgili olan kazanımlar, noktalama işaretlerine dikkat ederek okur, yazılarında noktalama işaretlerini doğru ve yerinde kullanır, yazılarında imla kurallarını uygular, ekleri kullanarak kelimeler türetir, anlamlı ve kurallı cümleler yazar başlıkları altında toplanabilir.

Kazanımlara yönelik 50 soruluk madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 2 Türkçe, 4 Sınıf Öğretmenine ve Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Türkçe öğretmenliği Bölümü, Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitim Bölümünden 1'er öğretim üyesi olmak üzere toplam 9 uzmana, uzman görüşü alınmak üzere dağıtılmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda 50 soruluk başarı testi 4. sınıfta okuyan 100 öğrenciye uygulanmıştır. Analiz sonucunda madde analizi ve güvenirlik açısından uygun olan 20 soruluk test elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda başarı testinin madde analizi yapılmış ve güvenirlik katsayısı çıkarılmıştır.

Özçelik'e (1989) göre seçmeli maddelerle ilgili elde edilen verilerin üç yönü üzerinde durulur. Bunlar maddenin güçlüğü, ayırt ediciliği ve çeldiricilerinin işlerliğidir. Özgüven'e (2003) göre iki serili korelasyon madde ayırteediciliği .30'dan büyük, güçlük indeksi .40 - .60 arasında olan sorular iyi sorular olarak nitelendirilir. Madde ayırt ediciliği .20 - .29 arasında yer alan, güçlük indeksi .15 - .39 ve .61 - .85 arasında olan maddeler teste kullanılabilir sorular olarak nitelendirilir. Diğer sorular ise testlerde kullanılmaması veya düzeltilmesi gereken sorular olarak sınıflanmaktadır. Özgüven (2003)'in verdiği bilgiler ışığında teste yer alan 4 soru (4, 6, 7, 20) iyi sorular olarak nitelendirilebilir. Bunun yanında 16 soru (1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19) ise teste kullanılabilir düzeyde sorulardır.

Madde analizinden sonra oluşan 20 soruluk başarı testinin ortalama indeksi .56, ortalama ayırt edicilik düzeyi .60 olarak bulunmuştur. 20 soruluk başarı testi Özgüven (2003)'in sınıflamasına göre iyi bir test olarak görülebilir. Teste yönelik elde edilen KR 20 güvenirlik katsayısı ise .81 olarak bulunmuştur. Bu değer başarı testi için yeterli bir güvenirlik düzeyinde olduğu düşünülmektedir.

2.3.2. Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

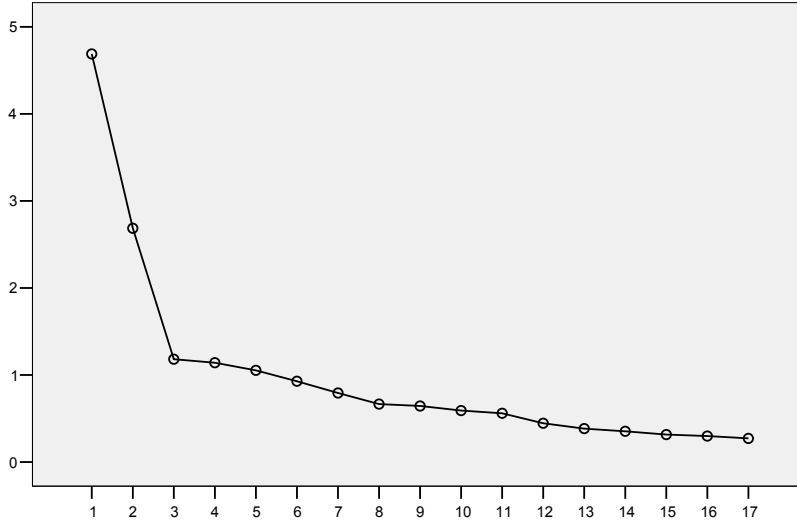
Çalışma grubundaki öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarını ölçmek üzere Milli Eğitim Bakanlığı 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı Türkçe Öğretmen Kılavuz kitabından alınan tutum ölçeğinin geçerlilik güvenirlik çalışmaları yapılmıştır (EK 1).

Açımlayıcı Faktör Analizi

Türkçe dersine yönelik tutum ölçeğinin yapı geçerliği için açımlayıcı (exploratory) faktör analizi yapılmıştır. Bu analizin yapılabilmesi için öncelikle örneklemin yeterliliğini test eden KMO testine bakılmıştır. KMO değeri .78 olarak bulunmuştur. Bu değer .70'den büyük olması nedeniyle bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceği sonucuna varılmıştır. İkinci olarak Bartlett Sphericity testine bakılarak ($\chi^2 = 552.30$, $p=.000$) elde edilen verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda 8. Maddenin iki alt boyuttaki faktör yükleri arasındaki fark .003 olduğundan bu madde atılarak tekrar faktör analizi yapılmıştır.

İkinci faktör analizinde KMO değeri .79 olarak bulunmuştur. Bu değer .70'den büyük olması nedeniyle bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceği sonucuna varılmıştır. İkinci olarak Bartlett Sphericity testine bakılarak ($\chi^2 = 541.03$, $p=.000$) elde edilen verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizinde 18 maddenin öz değeri 1 olacak şekilde temel bileşenler analizi öncelikli olmak üzere varimax (25) eksen döndürmesi gerçekleştirilmiştir. Geçerlik çalışmaları sonucunda ölçek 3 faktörlü bir yapıya sahip olarak bulunmuştur.

Şekil 4. Saçılma Diyagramı Faktör Yapısı Şekli.

Özdeğeri 1 alınan faktör analizi sonucunda ölçekteki faktör sayısı saçılma diyagramında da görüldüğü gibi üç tanedir. Faktör analizi sonucunda Türkçe dersi tutum ölçeği üç faktörlü bir yapıdan oluşmuştur. Bu faktörlerden birincisinde 2., 3., 6., 7., 9., 11., 13., 15. ve 18. maddeler olmak üzere toplam dokuz madde yer almaktadır. Bu maddelerden bir tanesi "*Türkçe dersine girerken büyük sıkıntı duyarım*" dır. Bu maddelerin faktördeki yük değerleri 0.55-0.78 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının %27.58'ini açıklayan bu faktör "*Türkçe dersine isteksizlik*" olarak isimlendirilmiştir.

Ölçekte yer alan ikinci faktör 1., 12., 14. ve 16. maddeler olmak üzere toplam dört maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden bir tanesi "*Türkçe dersi benim için eğlencelidir*". Bu maddelerin ikinci faktördeki yük değerleri 0.56-0.76 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının %15.8'ini açıklayan bu faktör "*Türkçe dersinden zevk alma*" olarak isimlendirilmiştir. Ölçekte yer alan üçüncü faktör ise 4., 5., 10. ve 17. maddeler olmak üzere toplam dört maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden bir tanesi "*Arkadaşlarımla Türkçe ile ilgili konuları tartışmaktan zevk alırım*"dır. Bu maddelerin üçüncü faktördeki yük değerleri 0.50-0.62 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının %6.95'ini açıklayan bu faktör "*Türkçe dersine ilgi duymar*" olarak isimlendirilmiştir. Toplam 17 maddeden oluşan ölçeğin

tamamı ele alındığında ölçek üç faktörden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 17 maddenin faktörlerdeki yük değerleri 0.50-0.78 arasında değişmektedir. Ölçekte yer alan üç faktör toplam varyansın %50.3'ünü açıklamaktadır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam 17 maddeden ve üç faktörden oluştuğu bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin Türkçe dersine yönelik tutumu iyi bir şekilde açıkladığını göstermektedir. Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlılık katsayıları (alfa) hesaplanmıştır.

Türkçe Dersi Tutum Ölçeği İçin İç Tutarlılık Katsayıları

Türkçe dersine yönelik tutum ölçeğinin 17 maddelik toplam iç tutarlılık katsayısı .78 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık kat sayıları ise şu şekildedir: *“Türkçe dersine karşı olumsuz tutum sergileyenler”* alt faktörü için .85, *“Türkçe dersine karşı olumlu tutum sergileyenler”* alt faktörü için .70 ve *“Türkçeyi yaşamıyla birlikte algılama tutumu içerisinde olanlar”* alt faktörü için .56 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değerler Türkçe dersine yönelik tutum ölçeğinin güvenirlik düzeyi için kabul edilebilir değerler olarak görülmektedir.

2.5. Verilerin Toplanması

Araştırmanın ilk aşamasında çalışma grubu deney ve kontrol grubu olarak hazır iki sınıftan rasgele yöntemle seçilmiştir. Bir sonraki aşamada ise öğrencilere ön test puanlarını elde etmek üzere deney öncesi başarı testi uygulanmıştır. Deney gurubunda yer alan öğrenciler bilgisayar destekli öğretim materyallerini kullanacakları için uyum eğitimi verilmiştir. Araştırma dört hafta sürmüştür. Bu süreçte kontrol grubuna geleneksel öğretim yaklaşımıyla ders işlenirken, deney grubunda ise aynı içerikle bilgisayar destekli öğretim uygulanmıştır. Deney grubundaki öğrenciler Deneysel işlemler boyunca teknoloji sınıfındaki bilgisayarlarda dersi uygulamalı olarak işlemişlerdir. Deneysel işlemler sonunda her iki gruba Türkçe başarı testi ve Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır.

2.6. Verilerin Analizi

Türkçe başarı testinin madde analizi ve güvenirliliğini hesaplamak için ITEMAN paket programı kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin Türkçe ön test başarılarının karşılaştırılmasında ilişkisiz ölçümler için t-testi; deneysel işlemler

öncesinden sonrasına değişimlere ise iki faktörlü anova testi yapılmıştır. Öğrencilerin tutumlarını karşılaştırmada ise ilişkisiz örneklem için t-testi kullanılmıştır. Bu işlemler SPSS 13 paket programıyla gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUM

3.1. Türkçe Dersi Ön Test ve Son Test Başarıları

Araştırmada başarı ve tutum olmak üzere iki bağımlı değişken olduğundan bu bölümde bulgular başarı ve tutum sırasıyla verilecektir. Araştırmada başarı değişkeni öntest ve son test olmak üzere iki ölçümle gerçekleştirilmiştir. Hangi testin kullanılacağına karar verilmesi için öncelikle deney ve kontrol grubunun öntest başarı ortalamaları arasında fark olup olmadığına, ilişkisiz örneklem için t-testi ile bakılmıştır. Test sonucunda elde edilen veriler tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Türkçe Dersi Öntest Başarı Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Tablosu

Gruplar	N	$\bar{x}$	S	sd	T	P
Kontrol	26	41,92	13,27	50	.16	.87
Deney	26	41,35	12,04			

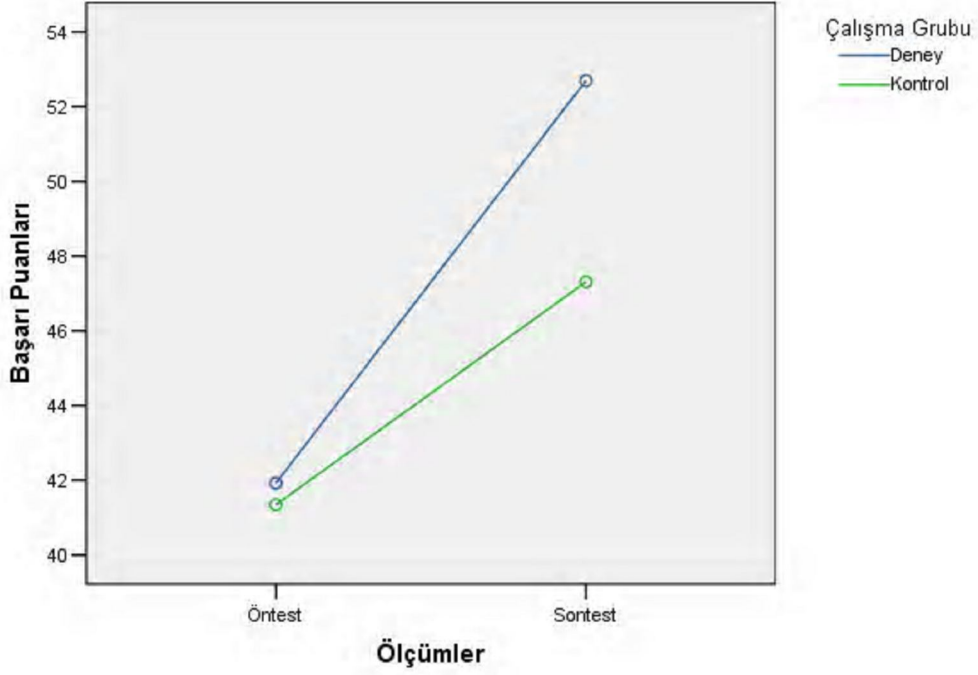
Tablo 2 incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Türkçe dersi öntest başarı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t = .16, p > .05$). Bu bulgu ışığında deney ve kontrol gruplarının öntest başarı puanlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öntest son test puanlarının deneysel işlemlere katıldıkları ortamlara göre farklı olup olmadığına karışık ölçümler için iki faktörlü ANOVA ile bakılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen, öğrencilerin Türkçe dersi başarı puanlarının öntest – son test ortalama ve standart sapma değerleri tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Türkçe Dersi Öntest ve Sontest Başarı Puan Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Grup	ÖNTEST			SONTEST		
	N	$\bar{x}$	S	N	$\bar{x}$	S
Deney	26	41,92	13,27	26	52,69	16.93
Kontrol	26	41,35	12,04	26	47,31	12.43

Tablo 3 incelendiğinde deney grubunda yer alan öğrencilerin deneysel işlemler öncesindeki Türkçe dersi başarı ortalama puanları 41.92 iken bu değer deneysel işlemler sonrasında 52.69 olmuştur. Kontrol grubundaki öğrencilerin deneysel işlemler öncesindeki Türkçe dersi başarı ortalama puanları 41.35'ten deneysel işlemler sonrasında 47.31'e yükselmiştir. Hem deney hem de kontrol grubundaki öğrencilerin deneysel işlemler öncesinden deneysel işlemler sonrasına ortalama başarı puanlarının arttığı görülmektedir. Öntest ve son test puanları arasındaki değişimi gösteren grafik aşağıda yer almaktadır.

Şekil 5: Ön test ve Son test Puanları Arasındaki Değişim Grafiği

Şekil 5’de yer alan grafik incelendiğinde deney grubunda yer alan öğrencilerin 10 puan, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin 6 puanlık artış gösterdiği görülmektedir. Hem deney hem de kontrol grubunda deneysel işlemlere katılan öğrencilerin Türkçe Başarı puanları ortalamalarında bir artış olduğu bulunmuştur. Bu artışlardan deney grubundaki artışın daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir. İki farklı deneysel işlem grubuna katılan öğrencilerin Türkçe başarı puan ortalamalarında deney öncesinden deney sonrasına gözlenen değişimleri anlamlı bir farklılık gösterip göstermediklerine ilişkin yapılan iki faktörlü ANOVA sonuçları tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Deneysel İşlemler Öncesinden Sonrasına Değişimlere İlişkin İki Faktörlü ANOVA Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p.	Etki Büyüklüğü
Deneklerarası	16168.02	51				
Grup (Deney/kontrol)	231,01	1	231,01	,725	,40	.01
Hata	15937,01	50	318,74			
Denekleriçi	5087.49	52				
Ölçüm	1819,47	1	1819,47	29,17	,00	,37
Grup*Ölçüm	150,24	1	150,24	2,40	,12	,05
Hata	3117,78	50	62,35			
Toplam	21255.49	103				

Tablo 4 incelendiğinde deney ve kontrol grubunda Türkçe dersini öğrenen öğrencilerin Türkçe dersi başarı puan ortalamalarının deneysel işlemler öncesinden sonrasına anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur ($F_{(1,50)} = 2.40$, $p > .05$). Bu bulgu bilgisayar destekli ve yüz yüze öğretim ortamlarının Türkçe dersi başarılarını artırmada anlamlı bir farklılık oluşturmadığını gösterecek niteliktedir. Bu çalışmada çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin üçüncü sınıfta yer almaları bilgisayar destekli öğretime aşinalıklarının bulunmaması ve alışkın olmadıkları öğretim ortamı olmasından anlamlı bir farklılık çıkmamış olabilir.

Araştırmanın ikinci bağımlı değişkeni Türkçe dersine yönelik tutumdur. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlarının deney ve kontrol grubunda öğrenmelerine göre karşılaştırıldıkları t-testi sonuçları tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5:Türkçe Dersi Tutum Puan Ortamları t-testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}$	S	sd	T	P
Kontrol	26	42,27	6,74	50	-3.17	.00
Deney	26	48,77	7,98			

Tablo 5 incelendiğinde Türkçe dersine yönelik tutum puan ortalamalarının deney ve kontrol grubundaki öğrencilere göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($t = -3.17$, $p < .05$). Deney grubunda yer alan öğrencilerin ortalama tutum puanları ($\bar{x} = 48.77$), kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ortalama tutum puanlarından ($\bar{x} = 42,27$) daha yüksektir. Bu bulgu bilgisayar destekli öğretim ile öğrenen öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının geleneksel öğretimle öğrenen öğrencilere göre daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik sonuç ve önerilere aşağıda yer verilmiştir.

Sonuçlar

Araştırmada elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Bilgisayar destekli öğretimin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinin Türkçe dersi öntest başarı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.
2. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin deneysel işlemler öncesinden sonrasına Türkçe dersi başarı ortalamaları arasında farklı bir değişim olduğu ancak bu farkın anlamlı olmadığı görülmüştür.
3. Bilgisayar destekli öğretim ortamında öğrenen deney grubu öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının geleneksel yöntemle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinden daha olumlu olduğu görülmüştür.

Öneriler

Araştırmanın bulgu, sınırlılıklarına ve gelecek araştırmalara yönelik önerileri aşağıda yer almaktadır.

1. Araştırma sonucunda bilgisayar destekli ve geleneksel öğretimle Türkçe dersini öğrenen öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu ışığında bunun nedenini inceleyecek nitel bir araştırma yapılması önerilmektedir.
2. Bilgisayar destekli öğretim ortamında öğrenen deney grubu öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının geleneksel yöntemle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinden daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu bulgu ışığında Türkçe derslerinin diğer öğrenme alanlarındaki konularında da bilgisayar destekli eğitimin kullanılması önerilebilir.
3. Araştırma nicel araştırma modellerine göre tasarlanıp veriler toplanmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda başarı testi yerine performans değerlendirme

araçlarından biri tutum ölçeği yerine görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilebilir.

4. Araştırma üçüncü sınıfta öğrenim gören 26 öğrenci ile sınırlı tutulmuştur. Bundan sonraki araştırmalar farklı sınıflarda daha çok katılımcı ile yapılabilir.
5. Araştırma üçüncü sınıf Türkçe dersinin okuma ve anlama öğrenme alanında ekler ve noktalama işaretleri konularıyla sınırlı tutulmuştur. Bundan sonraki araştırmalarda Türkçe dersinin bu öğrenme alanının farklı konuları ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
6. Araştırmanın deneysel işlem süresi dört hafta ile sınırlı tutulmuştur. Bundan sonraki araştırmalar daha uzun süreli uygulanabilir.
7. Bu araştırmada deney grubuna bilgisayar destekli öğretim uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki araştırmalarda yapılandırmacı yaklaşımı temel alan bilgisayar destekli öğretim yazılımı ile araştırmalar yapılabilir.
8. Araştırma çalışma grubu araştırmada bilgisayar destekli öğretimle tanışmıştır. Bu öğretim türüyle daha çok eğitim almış öğrencilerle yapılacak araştırmalarda farklı bulgular elde edilebileceği düşünülmektedir.
9. Araştırma Türkçe dersinin okuma ve anlama öğrenme alanına uygun yazılımla gerçekleştirilmiştir diğer öğrenme alanlarının yapısına uygun farklı bilgisayar destekli öğretim uygulamaları ile araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AKKOYUNLU, Buket (1998), *Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler*, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1021, Eskişehir, s.6–10.
- AKPINAR, Yavuz (1999), *Bilgisayar Destekli Öğretim ve Uygulamalar*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- AKPINAR, Yavuz (2005), *Bilgisayar Destekli Eğitimde Uygulamalar*, Anı Yayıncılık 2. Baskı, Ankara.
- AKSAN, Doğan (1998), *Her Yönüyle Dil*, 1. Cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları: 439, Ankara.
- ALKAN, Cevat (1997), *Eğitim Teknolojisi, Disiplin Kuram Süreç Ortam Uzman Uygulama*, Anı Yayıncılık, Genişletilmiş 5. Basım, Ankara.
- ALKAN, Cevat (1998), *Bilgisayar Destekli Öğrenme Modülleri*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 20, Sayı: 1-2, Ankara.
- ALKAN, Cevat (1998), *Eğitim Teknolojileri*, Anı Yayıncılık 6. Baskı, Ankara.
- ARICI, N., ve E. DALKILIÇ, (2006), *Animasyonların Bilgisayar Destekli Öğretime Katkısı: Bir Uygulama Örneği*, Kastamonu Eğitim Dergisi Cilt 14 No:2, Gazi Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik- Bilgisayar Eğitimi Bölümü, Ankara
- AŞKAR, Petek (1998), *Okullarda Bilgisayar Uygulamaları*, TÜBİTAK Matbaası Ankara.
- AYDIN, Yasemin, (2008), “Artikülasyon Eğitimine Yönelik Bilgisayar Destekli Öğretim Materyalinin Değerlendirilmesi”,
<http://www.fbe.ktu.edu.tr/anabd/goster.php?tezo=t1892&ogrenim=yukseklisans>,
erişim tarihi: 22.08.2009
- BAYTEKİN, Çetin (1992), *Yurt Dışında Öğrenim Gören Öğrencilere Uygulanan Türk Dili Öğretimi*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

- BAYTEKİN, Çetin (2003), “Ne? Niçin? Neden? Kime?” *Öğretim Planları Ve Değerlendirme Öğrenci Ders Notları*, Sakarya Üniversitesi Basımevi, Sakarya.
- BİLEN, Mürüvvet (1996), *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Aydan Web Tesisleri 4. Baskı, Ankara
- CHAPELLE, Carol A. (2001), *Computer Applications In Second Language Acquisition Foundations for teaching, testing and research*, Cambridge University Pres
- CORBALLIS, Michael C. (2003), *İşaretten Konuşmaya Dilin Kökeni ve Gelişimi*, Çev., Aybek Görey, Kitap Yayınevi 1. Basım, İstanbul.
- ÇEKBAŞ, Y., H. Yakar., B. Yıldırım ve A. Savran (2003), “Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenciler Üzerine Etkisi”,
<http://www.tojet.net/artciles/2411.htm>, erişim tarihi: 11.03.2006
- DEMİRAY, Uğur (1995), *İlkeleri, İşleyişi Ve Örnekleriyle Dünyada Açıköğretim*, Turkuaz Yayıncılık, Eskişehir.
- DEMİREL, Özcan (1999), *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- DEMİREL, Özcan (2002), *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe Öğretimi*, Pegem Yayınları, İstanbul.
- DEMİREL, Özcan, S. Seferoğlu, ve E. Yağcı (2003), *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*, Pegem Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara.
- DEMİREL, Özcan (2004), *Eğitimde Program Geliştirme*, Pegem A Yayıncılık 6. Baskı, Ankara.
- DİNÇER, Serkan (2006), *Bilgisayar Destekli Eğitim ve Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış*, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 2, Sayı 32, Adana.
- DOĞAN, Hıfzı (1983), *Teknoloji Eğitimi*, A.Ü.E.B.F. Yayınları No:128, Ankara.
- ERGİN, Akif (1995), *Öğretim Teknolojisi Ve İletişim*, Pegem Yayıncılık No:17, Ankara.

- ERGİN, Muharrem (1998), *Üniversiteler İçin Türk Dili*, Bayrak Basım, Yayım, Tanıtım, İstanbul.
- ERKEN, Veysi (2002), *Sınıf Yönetimi*, Berikan Yayıncılık, Ankara.
- FRY, Ron (1997), *Use Your Computer*, The Career Pres.
- GÖZÜTOK, F. Dilek (2000), *Öğretmenliğimi Geliştiriyorum*, Siyasal Kitabevi, Ankara
- GÜLENSOY, Tuncer (2000), *Türkçe El Kitabı*, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- HÜCUPTAN, Levent (2006) *Bilgisayar Destekli Öğretimin 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- İPEK, İsmail (2001), *Bilgisayarla Öğretim Tasarım, Geliştirme Ve Yöntemler*, Tıp Teknik Yayıncılık, Ankara.
- İŞMAN, Aytekin (2001), *Türk Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme*, Değişim Yayınları.
- İŞMAN, Aytekin (2002), “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Öğrencilere Teknoloji Kazandırma Durumları”, *BTIE 2002 Konferansı ve Sergisi*. ODTÜ, Ankara
- İŞMAN, Aytekin (2005), *Uzaktan Eğitim*, Pegem Yayıncılık 2. Baskı, Ankara.
- İŞMAN, Aytekin (2005), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Pegem Yayıncılık 2. Baskı Ankara.
- KANTEMİR, Enise (1995), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Engin Yayıncılık, Ankara.
- KAVCAR, C., F. Oğuzkan, ve S. Sever (1985), *Türkçe Öğretimi*, Engin Yayınları, Ankara.
- KAVCAR, Cahit., F. Oğuzkan, ve Ö. Aksoy (2003), *Yazılı Ve Sözlü Anlatım*, Anı Yayıncılık 2. Baskı, Ankara.
- KAVCAR, Cahit (1997), *Türkçe Öğretimi Ve Sorunlar*, IV. Ulusal Eğitim Bil. Kong. Bil.-2, A.Ü.E.F.Yayınları No:51, Eskişehir.

- KAYA, Zeki (2002), *Uzaktan Eğitim*, Pegem A Yayıncılık 1. Baskı, Ankara.
- KAYA, Zeki (2003), *Sınıf Yönetimi*, Pegem A Yayıncılık 3. Baskı, Ankara.
- KESER, Hafize, (1998) *Bilgisayar Destekli Eğitim İçin Bir Model Önerisi*
Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KLEINSCHROTH, Robert (1996), *Mit Dem Computer*, Rowohlt Taschenbuch Verlag.
- KILIÇ, Veysel (2002), *Dilin İşlevleri Ve İletişim*, Papatya Yayıncılık 1. Basım, İstanbul.
- KOŞAR, Edip (2002), *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*, Ezgi Kitabevi Yayınları 1. Baskı, Bursa.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), (2005), *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu*, Ankara.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), (2008), *Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı*, Bediralp Matbaacılık, İstanbul.
- MEYDAN, A., (2001), *İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretimi Coğrafya Ünitelerinin İşlenişinde Laboratuvar ve Görsel – İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Niteliksel Gelişimine Etkisinin Değerlendirilmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özetleri 1998 – 2004 İzmir.
- ODABAŞI, F., ve A. G. Namlu, (2009), “Türkçe Öğretiminde Ortamlar”,
<http://www.bilgicik.com/yazi/turkce-ogretiminde-ortamlar-turkce-ogretimi-2-bolum/>
erişim tarihi: 22.08.2009
- ÖZ, Feyzi (2003), *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*, Anı Yayınları 2. Baskı, Ankara.
- ÖZÇELİK, D.A. (1989), *Test Hazırlama Kılavuzu: Genişletilmiş Üçüncü Baskı*, ÖSYM Eğitim Yayınları 8.
- ÖZDEN, Yüksel, (2003), *Öğrenme ve Öğretme*, Pegem A Yayıncılık 6. Baskı, Ankara.
- ÖZGÜVEN, İ.E. (2003), *Psikolojik Testler*, PDREM Yayınları.
- ÖZYURT, S. ve N. Girgin (2000), *İnsan Nasıl Öğrenir*, Değişim Yayınları, Adapazarı.

- SEVER, Sedat (2000), *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- SEVER, Sedat (2003), *Çocuk ve Edebiyat*, Kök Yayıncılık 1. Baskı, Ankara.
- SÜNBL, Murat Ali (2004), “Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme”, Editör: Rauf Yıldız, Nobel Yayınları 1. Baskı, Konya.
- ŞENİŞ, B. Fethi (1990), *Bilgisayar Destekli Eğitim Çalışma Raporları*, Anadolu Üniversitesi Yayınları No:680, Eskişehir.
- TAKUNYACI, Mithat (2007), *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Geometri Başarısında Bilgisayar Destekli Öğretimin Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TANYERİ, Tayfun (2008), “Bilgisayar Destekli Öğretim ile İlgili Temel Kavramlar, Öğeleri, Kuramsal Temelleri ve Uygulama Yöntemleri”, Editör: GÜNEŞ, Ali, *Temel Bilgisayar Becerileri*, Pegem Yayınları 2. Baskı, s.442–468, Ankara.
- TURGUT, M. Fuat (1995), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Yargıcı Matbaası 10. Baskı, Ankara
- YALIN, H. İbrahim (2000), *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- YANGIN, Banu (1999), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, Ankara.

EKLER

Ek – 1 İlköğretim Üçüncü Sınıf Türkçe Dersi Tutum Ölçeği

TÜRKÇE DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadeleri okuyarak uygun seçeneğe çarpı (X) işareti koyunuz.

İFADELER	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum
1 Türkçe dersi benim için eğlencelidir.				
2 Türkçe dersine girenken büyük sıkıntı duyarım.				
3 Türkçe dersi olmasa öğrencilik hayatı daha zevkli olur.				
4 Arkadaşlarımla Türkçe ile ilgili konuları tartışmaktan zevk alırım.				
5 Türkçe dersine ayrılan ders saatlerinin fazla olmasını isterim.				
6 Türkçe dersine çalışırken canım sıkılır.				
7 Türkçe dersi benim için gereksizdir.				
8 Türkçe dersinde zaman çabuk geçer.				
9 Türkçe dersi sınavından çekinirim.				
10 Türkçe dersi benim için ilgi çekicidir.				
11 Türkçe bütün dersler içinde en korktuğum dersdir.				
12 Diğer derslere göre Türkçe dersini daha çok severek çalışırım.				
13 Türkçe dersi beni huzursuz eder.				
14 Çalışma zamanımın çoğunu Türkçe dersine ayırmak isterim.				
15 Türkçe dersi konuları aklımı karıştırır.				
16 Türkçe dersinde mutlu olurum.				
17 Derslerin içinde en sevdiğimisi Türkçedir.				
18 Türkçe ile ilgili bilgiler can sıkıcıdır.				

Ek – 2 Türkçe Başarı Testi

SORULAR

1 - “Yaşasın, okula gidiyorum” cümlesinin sonuna hangi noktalama işareti konulmalıdır?

A – Ünlem işareti (!) B – Soru işareti (?) C – İki nokta (:)

2 - Satır sonuna sığmayan sözcükler bölünürken kısa çizgi (-) konur. Satır sonundaki kısa çizgi hece tamamlanmadan konmaz.

Aşağıdakilerden hangisi bu kurala uymamıştır?

A – Baharda kırlara çıkarım

B – Ağacın dalları kırılmış.

C – Herkes isteğiyle kitap okumalı.

3 - “Sağdan 4( ) sokağa gir( ) biraz yürüyünce pastaneyi göreceksin( )” cümlesindeki parantezlerin yerine, sırasıyla hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?

	1	2	3
A.	(.)	(,)	(.)
B.	(.)	(:)	(.)
C.	(:)	(,)	(.)

4 - “Şu orman ne kadar güzel” cümlesinde hangi sözcükten sonra ünlem işareti (!) konulmalıdır?

A – ne kadar

B – orman

C – güzel

5 - “Hey(1) Burada kalmalısın(2) Baban seni nerede bulacak(3)”

Yukarıdaki cümlede kaç numaralı bölüme ünlem işareti (!) konmalıdır?

A – 1

B – 2

C – 3

6 - “Seni yaramaz seni( ) Evin altını üstüne getirmişsin( ) Oyuncaklarını da toplamadın mı( )”

Yay araçların içine sırasıyla hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?

A – (.) (!) (?)

B – (?) (!) (.)

C – (!) (.) (?)

7 - Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti (“”) yanlış kullanılmıştır?

A – Atatürk’ün “Türk övün, çalış, güven.” sözünü açıkladı.

B – Babam, bana “çocukken çok yaramaz olduğumu” anlattı.

C – “Özür dilerim.” deyince onu affettim.

8 - Aşağıdaki özel adlara gelen eklerden hangisinde kesme işareti (') yanlış kullanılmıştır?

A – Ankara'lı   B – Ersin'in   C – Atatürk'ün

9 - Aşağıdaki kelimelerden hangisi satır sonuna sığmadığında bölünemez?

A – karşı   B – sirk   C – terlik

10 - “Sayın Başkanım( )”

Yukarıda hitap sözünden sonra hangi noktalama işareti kullanılmalıdır?

A – nokta (.)   B – virgül (,)   C – soru işareti (?)

11 - “Kablolu” sözcüğünün kökü aşağıdakilerden hangisidir?

A – kab   B – kablo   C – kablolu

12 - “ – cu” eki, aşağıdaki sözcüklerin hangisine getirilirse bir meslek adı türetir?

A – Uyku   B – Yol   C – Çiçek

13 - “Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir.” Atatürk'ün bu özdeyişinde kaç tane türemiş sözcük vardır?

A – 4   B – 3   C – 2

14 - Aşağıdaki sözcüklerden hangisi sadece çekim eki almıştır?

A – Evcilik   B – Evimde   C – Yolcular

15 - “ Akılsız başın cezasını, ayaklar çeker.” atasözünde kaç tane türemiş sözcük vardır?

A – 1   B – 2   C – 3

16 - Aşağıdaki sözcüklerden hangisi addan ad yapım eki almamıştır?

A – sözcü   B – askı   C – susuz

17 - Aşağıdaki sözcüklerden hangisi hem yapım eki hem de ismin hal ekini almıştır?

A – koşucu   B – gülleri   C – sevgiden

18 - Aşağıdaki sözcüklerden hangisi aldığı ek nedeniyle bir değişikliğe uğramamıştır?

A – kovayı

B – tuzluk

C – sucu

19 - Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘ler’ eki geldiği sözcüğe çoğul anlam kazandırmamıştır?

A – Çocuklar topun peşinden koşuyor.

B – Misafirler yemeğimi beğenmişler.

C – Babanız işte mi?

20 - Aşağıdaki sözcüklerden hangisi kök halindedir?

A – Türk

B – yazı

C – bakıcı

Ek – 3 Türkçe Başarı Testi Madde Havuzu

SORULAR

1. “El el... üstündür.” atasözünde noktalı yere aşağıdaki çekim eklerinden hangisi getirilmelidir?
A – - e   B – - i   C – - den
2. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi yapım eki almamış, basit yapı bir sözcüktür?
A – Çiçeklik   B – Aliler   C – Bilgin
3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde türemiş sözcük vardır?
A – Onu buzlukta saklamalısın.
B – Bulduklarını toprağa gömdü.
C – Ağaçlar çok güzel.
4. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi çekim eki almıştır?
A – evler   B – yazlık   C – kitapçı
5. “Kablolu” sözcüğünün kökü aşağıdakilerden hangisidir?
A – kab   B – kablo   C – kablolu
6. “Çantacı gözlükleri alıyor.” cümlesinde hem yapım hem çekim eki alan sözcük hangisidir?
A – çantacı   B – gözlükleri   C – alıyor
7. “- cu” eki, aşağıdaki sözcüklerin hangisine getirilirse bir meslek adı türetir?
A – Uyku   B – Yol   C – Çiçek
8. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
A – Yapım ekleri, sözcüğün anlamını değiştirmez.
B – Çekim ekleri, sözcüğün yapısını değiştirmez.
C – Çoğul ekleri, sözcüğün yapısını değiştirmez.
9. Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde türemiş sözcük yoktur?
A – Zorla güzellik olmaz.
B – Misafirlik üç gündür.
C – Sel gider, kum kalır.

10. “Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir.” Atatürk’ün bu özyeşinde kaç tane türemiş sözcük vardır?
A – 4   B – 3   C – 2
11. “Evinden çıkacak.” cümlesinde altı çizili sözcük sırasıyla hangi ekleri almıştır?
A – İyelik Eki – Hal Eki
B – Zaman Eki – Çoğul Eki
C – Hal Eki – Olumsuzluk Eki
12. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi sadece çekim eki almıştır?
A – Evcilik   B – Evimde   C – Yolcular
13. “Babası ona gelme dedi.” cümlesinde aşağıdaki eklerden hangisi vardır?
A – Çoğul eki   B – Olumsuzluk eki   C – Yapım eki
14. “ Akılsız başın cezasını, ayaklar çeker.” atasözünde kaç tane türemiş sözcük vardır?
A – 1   B – 2   C – 3
15. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde dilek eki vardır?
A – Gelirse gideriz.
B – Kalemlik alacaktım.
C – Sebzeci buradan geçiyor mu?
16. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi addan ad yapım eki almamıştır?
A – sözcü   B – askı   C – susuz
17. “Sabah evden çıktı.” cümlesinde eylemin zamanını bildiren sözcük hangisidir?
A – sabah   B – evden   C – çıktı
18. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi –li (-lı, -lu, -lü) ekiyle türememiştir?
A – çalı   B – sulu   C – kirli
19. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi hem yapım eki hem de ismin hal ekini almıştır?
A – koşucu   B – gülleri   C – sevgiden

20. “Askerimizi” sözcüğünün çoğul hali aşağıdakilerden hangisidir?
A – Askerlerimizi   B – Askerimizle   C – Ordumuzu
21. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi aldığı ek nedeniyle bir değişikliğe uğramamıştır?
A – kovayı   B – tuzluk   C – sucu
22. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘ler’ eki geldiği sözcüğe çoğul anlam kazandırmamıştır?
A – Çocuklar topun peşinden koşuyor.
B – Misafirler yemeğimi beğenmişler.
C – Babanız isteler mi?
23. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi kök halindedir?
A – Türk   B – yazı   C – bakıcı
24. Aşağıdaki sözcüklerden hangisinin aldığı ek diğerlerinden farklıdır?
A – yola   B – yolda   C – yolcu
25. Aşağıdakilerden hangisinde kelimenin yapısını değiştirmeyen ek getirilmiştir?
A – balıklar   B – aşçı   C – işçi
26. “Fındık fıstık üzüm ve leblebi en çok sevdiğim kuru yemişlerdir” cümlesinde kaç yere virgül konulmalıdır?
A – 2   B – 3   C – 4
27. Ters tuttuğu çiviye duvara bir türlü çakamayan deliye ( ) bir başka deli şöyle demiş( ) “Boşuna uğraşıyorsun( ) o çivi karşı duvarın( )” Yukarıdaki paragrafta yay ayrıçlarla gösterilen yerlere hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?
A – (,) (?) (.) (.)   B – (,) (:), (,) (.)   C – (!) (;) (?) (?)
28. “Yaşasın, okula gidiyorum” cümlesinin sonuna hangi noktalama işareti konulmalıdır?
A – Ünlem işareti (!)   B – Soru işareti (?)   C – İki nokta (:)

29. Satır sonuna sığmayan sözcükler bölünürken kısa çizgi (-) konur. Satır sonundaki kısa çizgi hece tamamlanmadan konmaz. Aşağıdakilerden hangisi bu kurala uymamıştır?
A – Baharda kırla- B – Ağacın dallar- C – Herkes isteğiy-
ra çıkarım 1 kırılmış. le kitap okumalı.
30. “Soru anlamı taşıyan sözcük ya da cümlelerin sonuna soru işareti konur.”
Yukarıdaki bilgiye göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna soru işareti konulmaz?
A – Burada ne oldu
B – Anlattığım konuyu anlamadın mı
C – Ayşe, birden heyecanlanmış
31. “Sağdan 4( ) sokağa gir( ) biraz yürüyünce pastaneyi göreceksin( )”
cümlesindeki parantezlerin yerine, sırasıyla hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?
A. 1 2 3
(.) (,) (.)
B. (.) (:) (.)
C. (:) (,) (.)
32. “Şu orman ne kadar güzel” cümlesinde hangi sözcükten sonra ünlem işareti (!) konulmalıdır?
A – ne kadar B – orman C – güzel
33. “Hey(1) Burada kalmalısın(2) Baban seni nerede bulacak(3)”
Yukarıdaki cümlede kaç numaralı bölüme ünlem işareti (!) konmalıdır?
A – 1 B – 2 C - 3
34. “Seni yaramaz seni( ) Evin altını üstüne getirmişsin( ) Oyuncaklarını da toplamadın mı( )”
Yay ayraçların içine sırasıyla hangi noktalama işaretleri konulmalıdır?
A – (.) (!) (?) B – (?) (!) (.) C – (!) (.) (?)
35. Konuşma cümlelerinin başında hangi noktalama işareti kullanılır?
A – İki nokta (:) B – Uzun çizgi (–) C – Kısa çizgi (-)

36. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde virgül kaldırılırsa cümlelerin anlamı değişir?
A - M ehtap, yaramaz bir çocuktur.
B - Elmalar, ağaçtan düştü.
C - Küçük, hastayı ziyaret etmiş.
37. Hangi cümlelerin sonunda yanlış noktalama işareti kullanılmıştır?
A - Çabuk yerine otur!
B - Yoğurt yer misin?
C - İşleri bitti mi bilmiyorum?
38. ( ) Çocuk, doldurulacak bir vazo değil ( ) tutuşturulacak bir meşaledir. ( )
Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yerlere sırayla hangi noktalama işaretleri gelmelidir?
A - (“)(,)(”)   B - (‘)(;)(.)   C - (“)(;)(.)
39. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde nokta (.), yanlış yerde kullanılmıştır?
A - Elif, 22. Eylül. 2004’te doğdu.
B - Ali 1. oldu.
C - Saat 07.30’da bahçede toplanılacaktır.
40. “Eskici çocuğu yanına çağırdı.” cümlesinde altı çizili sözcükler arasına hangi noktalama işareti gelirse anlam karışıklığı giderilmiş olur?
A - nokta (.)   B - ünlem (!)   C - virgül (,)
41. Satır sonuna sığmayan sözcükleri hecelerine ayırırken hangi noktalama işaretlerini kullanırız?
A - Kesme işareti (‘)   B - Üç nokta (...)   C - Kısa çizgi (-)
42. “İç Anadolu Bölgesi’nde yetişen tahıllar şunlardır ( ) arpa, nohut, fasulye ve mercimek.” cümlesinde parantez içine hangi noktalama işareti konmalıdır?
A - Ünlem işareti (!)   B - İki nokta (:)   C - Virgül (,)

43. Alıntılarda başta, ortada veya sonda alınmayan bölümler olduğunu belirtmek için hangi noktalama işareti kullanılır?
A – Üç nokta(...) B - İki nokta(:) C – Noktalı virgül(;
44. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti (“”) yanlış kullanılmıştır?
A – Atatürk’ün “Türk övün, çalış, güven.” sözünü açıkladı.
B – Babam, bana “çocukken çok yaramaz olduğumu” anlattı.
C – “Özür dilerim.” deyince onu affettim.
45. Satıra sığmayan sözcükleri bölmemiz gerektiğinde hangi noktama işareti kullanılır?
A – Kısa çizgi(-) B – Uzun çizgi (–) C – Nokta (.)
46. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna üç nokta (...) konmalıdır?
A – Çok güzel bir araba
B – Yalnız gitti okula
C – Köyümüz öyle güzel ki
47. Aşağıdaki özel adlara gelen eklerden hangisinde kesme işareti (’) yanlış kullanılmıştır?
A – Ankara’lı B – Ersin’in C – Atatürk’ün
48. Aşağıdaki kelimelerden hangisi satır sonuna sığmadığında bölünemez?
A – karşı B – sirk C – terlik
49. Satır sonuna sığmayan sözcüklerden hangisi doğru olarak bölünmüştür?
A – Türk-iyeye B – oku-yanlar C – kart-ınızı
50. -“Sayın Başkanım( )”
Yukarıda hitap sözünden sonra hangi noktalama işareti kullanılmalıdır?
A – nokta (.) B – virgül (,) C – soru işareti (?)

Ek – 4 Uygulama İzin Örneği

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.54.00.05.01.070/
KONU : Uygulama

24249

VALİLİK MAKAMINA
SAKARYA

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yılmaz ZOBAR; “İlköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinde noktalama işaretleri ve eklerin öğretilmesinde bilgisayar destekli ve yüz yüze öğretimin öğrencilerin başarılarına ve Türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisi” konulu anket uygulamasını İlimiz Erenler İlçesine bağlı Yeşiltepe İlköğretim Okulu 3.sınıfında öğrenim gören 55 öğrenciye uygulamak istendiğini; Sakarya Üniversitesinin 01.10.2008 tarih ve 1215 sayılı yazılarında belirtilmektedir.

Söz konusu anketin dersleri aksatmamak kaydıyla uygulanması; Yasal gerekliliğin ilgili Okul Müdürlüklerine ait olması şartı ile Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınızı arz ederim.

Murat YAZICI
Milli Eğitim Müdürü

OLUR.
23/11/2009
Uğur ALADAG
Vali a.
Vali Yardımcısı

Resmî Daireler Kampüsü
B Blok 54290 Adapazarı / SAKARYA
Tel : 0 264 251 36 14-15-16
Fax : 0 264 251 36 04
http://sakarya.meb.gov.tr
sakaryamem@meb.gov.tr

HAYDİ ARKADAŞLAR!

**YAPIM EKİ ALAN
SÖZCÜKLERİ BULALIM**

Yapım eki almış sözcükleri işaretler misin?

Boyacı iki günde evi boyadı .

TEBRİKLER!

-cı yapım ekidir.
Boya sözcüğünden yeni bir sözcük türetilmiştir.

SORUYA
DÖN

DİĞER SORU

ÜZGÜNÜM !!!

GERİ

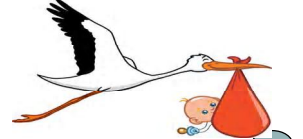
BİR DAHA DENEMELİSİN

Hangi sözcük yalın haldedir?

- A) Saçlarına toka taktı.
- B) O tokadan ben de almalıyım.
- C) Kardeşim tokayı kaybetti.
- D) Tokaya resimler çizilmiş.

**TEBRİKLER
DOĞRU CEVAP A ŞIKKI**

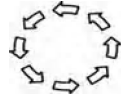
DIĞER SORU

**YANLIŞ CEVAP
İsmin - den hali**

**TEKRAR
DENEMELİSİN!**

GERİ

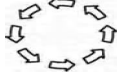

YANLIŞ CEVAP
İsmin - i hali

TEKRAR
DENEMELİSİN!

GERİ

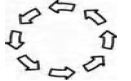

YANLIŞ CEVAP
İsmin - e hali

TEKRAR
DENEMELİSİN!

GERİ

Durum Ekleri (Hal Ekleri)

- Yalın hali .....> **ev**
- -i hali .....> **ev - i**
- -e hali .....> **ev - e**
- -de hali .....> **ev - de**
- -den hali .....> **ev - den**

Ev yeni boyanmıştı.

Çoğul Ekleri

- -ler çoğul eki .....> **kalem-ler**
- -lar çoğul eki .....> **kitap-lar**

Kitaplar iyi kullanılmalıdır.

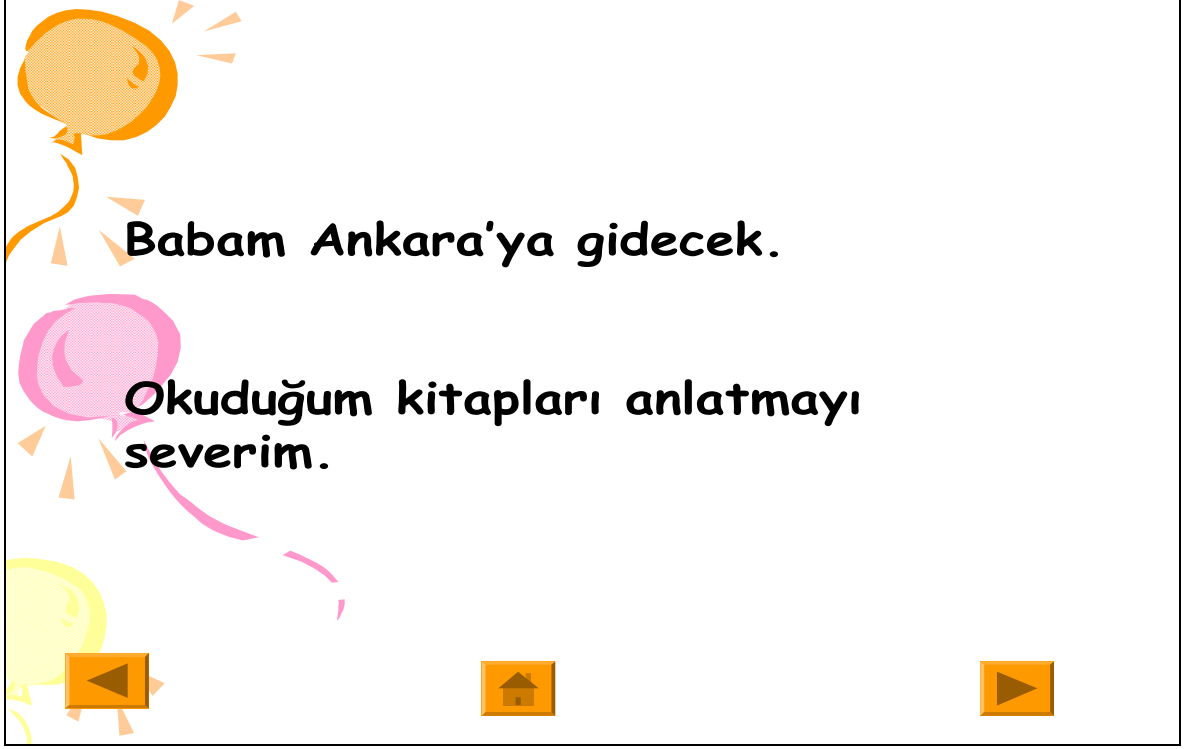

<u>NOKTA</u>	(.)	<u>UZUN ÇİZGİ</u>	(—)
<u>VİRGÜL</u>	(,)	<u>KISA ÇİZGİ</u>	(-)
<u>İKİ NOKTA</u>	(:)	<u>NOKTALI VİRGÜL</u>	(;)
<u>ÜÇ NOKTA</u>	(...)	<u>TIRNAK İŞARETİ</u>	("...")
<u>SORU İŞARETİ</u>	(?)	<u>YAY AYRAÇ</u>	( )
<u>ÜNLEM İŞARETİ</u>	(!)	<u>KESME İŞARETİ</u>	('...')

Nokta (.)

Duygu ve düşüncelerimizi anlattığımız cümlelerin sonuna konur.

Babam Ankara'ya gidecek.

Okuduğum kitapları anlatmayı severim.

Navigation icons: back, home, forward

**Arkadaşlar oyuna katılmak
ister misiniz?**

**Boşluklara uygun olan
noktalama işaretlerini
yerleştiriniz.**

OYUNA BAŞLA

İhtiyar(1) zayıf kadın Ata( )nın yolunu keserek
titrek bir sesle( )

( )Beni tanıdın mı oğul( ) dedi( ) Ben sizin
Selanik( )ten komşunuzdum( )

.

:

'

,

?

-

_____

Eyvah, çocuğun eli sıkıştı ( )

?

:

!

,

...

_____

Bu yurdu( ) bu bayrağı çok seviyorum.

:

!

?

,

...

ÖZGEÇMİŞ

Yılmaz ZOBAR, 1977 yılında Düzce İli Akçakoca İlçesinde doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini Sakarya'da tamamladı. Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünden 2000 yılında mezun oldu. Aynı yıl Sakarya ili, Kaynarca İlçesinde sınıf öğretmeni olarak göreve başladı. Sakarya'nın çeşitli okullarında öğretmenlik yaptı. 2003 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Halen Sakarya İlinde öğretmenlik yapmaktadır.